

*Coen Hendriks, Øystein Hokstad og
Rune Sønsterudbråten*

FoB2001

**Boligtelling -
prøveundersøkelse 1999**
Dokumentasjonsnotat

Forord

I mai og juni 1999 ble det gjennomført en prøveundersøkelse som forberedelse til den skjemabaserte boligtellingsen som inngår som en del av Folke- og bolig telling år 2000. Da prøveundersøkelsen ble gjennomført var år 2000 satt som tellingsår for folke- og bolig tellingen. Høsten 1999 foreslo regjeringen i St.prp. 1 1999-2000 å utsette folke- og bolig tellingen til år 2001. Utsettelsen har sammenheng med forslaget om å oppdatere GAB og å utvide adressebegrepet i GAB og DSF. Dette ble vedtatt av Stortinget i januar 2000.

Isolert sett kan man hevde at mye gikk galt med prøveundersøkelsen. Den største utfordringen for bolig tellingen er å utforme et skjema som fungerer. Informasjon fra skjemaet skal brukes både for å danne bohusholdning som en enhet i statistikken og for å innhente vesentlig informasjon om boliger. Den utfordringen klarte vi ikke i prøveundersøkelsen, men undersøkelsen har gitt mange verdifulle innspill til det videre planleggingsarbeidet som vil skje i løpet av år 2000. I så måte må konklusjonen være at prøveundersøkelsen har vært vellykket.

Innhold

FORORD	1
INNHold	2
INNLEDNING	4
1 DATAINNHold	6
1.1 HØRINGEN OM INNHoldET	6
1.1.1 Boligkjennemerker.....	7
1.1.2 Bygningskjennemerker.....	7
1.1.3 Familie- og husholdningskjennemerker.....	7
1.2 SAMMENDRAG AV RESULTATENE FRA PRE-TESTENE.....	8
1.3 SKJEMAENE OG ØVRIGE TRYKKSAKER TIL PRØVEUNDERSØKELSEN	9
1.3.1 Adresse, familie og husholdning.....	9
1.3.2 Bygnings- og boligopplysninger.....	10
1.3.3 Evalueringsskjema.....	10
1.3.4 Veiledning og brosjyre.....	10
2 DATAINNSAMLING	11
2.1 METODE.....	11
2.2 TIDSPLAN.....	11
2.3 ENHETER I UNDERSØKELSEN	12
2.3.1 Rapporterende enhet.....	12
2.3.2 Observasjonsenheter.....	12
2.3.3 Analyseenheter.....	14
2.4 POPULASJON, STRATIFISERING OG UTVALG.....	14
2.4.1 Avgrensning av studentpopulasjonen	15
2.4.2 Studentpopulasjonen koplet med totalpopulasjonen før trekking.....	16
2.4.3 Trekking, overrepresentasjon av studenter og samboere med felles barn.....	16
2.4.4 Familier på samme adresse inkludert.....	16
2.4.5 Institusjonsbeboere fjernet.....	16
2.4.6 Preprintingsfiler.....	17
2.5 SAMARBEID MED LEVERANDØRENE	17
2.6 POSTEN NORGE BA	18
2.7 SVARTJENESTEN	18
2.8 MOTTAKSPROTOKOLL OG INNKVITTERING.....	20
2.9 PURRING	20
2.10 REGNSKAP FOR DATAINNSAMLINGEN	20
3 KLARGJØRING AV INNKOMNE SKJEMA	22
3.1 INNKVITTERING OG ÅPNING	22
3.2 OPTISK LESING.....	22
3.3 MANUELL REGISTRERING AV ADRESSE	23
4 ANALYSE	24
4.1 FRAFALL.....	24
4.1.1 Enhetsfrfall.....	24
4.1.2 Partielt frfall.....	25
4.2 BOLIGSKJEMA.....	27
4.2.1 Boligskjemaet side 1	27
4.2.2 Boligskjemaet side 2	29
4.3 SKJEMAMETODISK VURDERING.....	36
4.4 EVALUERINGSSKJEMA	38
5 IT-ARBEID	40
6 OPPSUMMERING OG VIDERE ARBEID	41

REFERANSER.....	43
VEDLEGG 1 MINISKJEMA FRA KVALITETSTESTEN.....	44
VEDLEGG 2 BOLIGSKJEMA PRØVEUNDERSØKELSE 1999, SIDE 1.....	45
VEDLEGG 3 BOLIGSKJEMA PRØVEUNDERSØKELSE 1999, SIDE 2, SKJEMATYPE 1.....	46
VEDLEGG 4 BOLIGSKJEMA PRØVEUNDERSØKELSE 1999, SIDE 2, SKJEMATYPE 2.....	47
VEDLEGG 5 EVALUERINGSSKJEMA	48
VEDLEGG 6 VEILEDNING.....	50
VEDLEGG 7 BROSJYRE.....	52
VEDLEGG 8 UTSENDINGS- OG SVARKONVOLUTTENE	54
VEDLEGG 9 OPPDRAGSBESKRIVELSER	56
OPPDAGSBESKRIVELSE - KONVOLUTTER TIL PRØVEUNDERSØKELSEN.....	56
OPPDAGSBESKRIVELSE - TRYKKING AV SKJEMA, BROSJYRE, VEILEDNING OG EVALUERINGSSKJEMA.....	57
OPPDAGSBESKRIVELSE - PRINTING OG PAKKING.....	58
DE SIST UTGITTE PUBLIKASJONENE I SERIEN NOTATER	60

Innledning

I forbindelse med Folke- og bolig telling år 2001 (FoB2001) er det i løpet av 1999 gjennomført et utviklingsarbeid for skjemaet til bolig tellingen. Arbeidet var todelt. I perioden januar - april brukte vi først og fremst kvalitative teknikker og vi gjennomførte to pre-tester. Den ene pre-testen var en kvalitativ test av et skjema utkast med bygnings- og bolig spørsmål. Den andre pre-testen var et husholdningsspørsmål som ble gjennomført som en del av Omnibusundersøkelsen i mars 1999. Erfaringer fra det kvalitative arbeidet ble lagt til grunn for den andre delen av utviklingsarbeidet som var en kvantitativ test. I mai 1999 gjorde vi en skjema basert prøveundersøkelse med 28. mai som tellingstidspunkt. I dette notatet er den skjema baserte prøveundersøkelsen av mai 1999 (PU99) dokumentert. Det kvalitative arbeidet er dokumentert i Johnsen 1999b.

I FoB2001 vil informasjon fra bolig tellingen bli kombinert med informasjon fra den registerbaserte persondelen til å utarbeide folke- og bolig tellingsstatistikk. Bolig tellingen skal også brukes til å oppgradere GAB-registeret (grunneiendom, adresser og bygninger) og utvide adressebegrepet i GAB-registeret og Det sentrale folkeregisteret (DSF), også omtalt som bolig adresseprosjektet. Da vi gjennomførte PU99 var bolig adresseprosjektet foreslått, men det var usikkert om forslaget skulle bli vedtatt. Mens vi arbeidet med PU99 var tellingstidspunktet for FoB-en lagt til november 2000, noe som preget arbeidet. Som en del av statsbudsjettet for år 2000 ble oppgraderingen av GAB og utvidelse av GAB og DSF vedtatt at Stortinget, noe som førte til en utsettelse av folke- og bolig tellingen til år 2001.

Målsetningen for PU99 var gitt i Virksomhetsplan 1999. Det skulle spesielt legges vekt på følgende aspekter:

- Klarhet i spørsmålsstillingen og veiledningen
- Danning av boholdning
- Tekniske sider av skjema
- Datamottak
- Erfaring med utnyttelse av informasjon fra GAB
- Kvalitetssikre kostnadsberegningen for bolig tellingen

I forbindelse med PU99 ble det sendt ut skjema til et utvalg på ca. 5000 kontaktpersoner. Utvalget var delt i to for å teste to skjema varianter. Samtlige kontaktpersoner fikk tilsendt evalueringsskjema for å kunne registrere hvordan skjemaene fungerte.

Kapittel 1 tar for seg arbeidet med datainnholdet i PU99. Det gir en beskrivelse av skjemaene som er brukt, inklusive en begrunnelse for de valgene som er gjort med hensyn til hvilke spørsmål som er med i spørreskjemaet og hvilke formuleringer som ble brukt.

I kapittel 2 er datainnsamlingen beskrevet.

I kapittel 3 er det gitt en beskrivelse av klargjøringen av innkomne skjema. Med klargjøring menes her arbeidet med å gjøre informasjon fra skjema om til en datafil som kan brukes i analysen.

Analysen av PU99 er gjengitt i kapittel 4 og består av fire deler: en analyse av enhetsfratall og partielt fratall, en analyse av informasjon fra boligskjema, en skjema metodisk vurdering og en analyse av evalueringsskjemaene som var sendt ut sammen med boligskjemaene.

IT-arbeidet er dokumentert i kapittel 5. Med fellesbetegnelsen IT-arbeid mener vi her arbeidet som er gjort i forbindelse med trekkingen av utvalget og klargjøring av filene for førstegangsutsending og purringen. Mottaksprotokollen er også referert, sammen med en rutine for registrering av studentadresser og nye beboere fra skjema.

I kapittel 6 er det gitt en oppsummering av PU99 med anbefalinger for det videre arbeidet.

Prøveundersøkelsen er gjennomført av boliggruppen ved Seksjon for folke- og bolig telling. Følgende medarbeidere fra boliggruppen har bidratt til undersøkelsen og denne dokumentasjonen: Rune Sønsterudbråten, Øystein Hokstad, Ann Kristin Johnsen og Coen Hendriks. Paul Inge Severeide har, som prosjektleder for folke- og bolig tellingen, vært ansvarlig for undersøkelsen. Gustav Haraldsen fra Seksjon for metoder og standarder har gitt gode råd og advarsler under prosessen.

1 Datainnhold

1.1 Høringen om innholdet

Hovedmål for FoB2001 er som følger:

”Seksjonen skal ved folketellingstidspunktet i år 2001, gjennom en effektiv utnyttelse og sammenstilling av administrative og statistiske registre, produsere folketellingsdata som:

- tilfredsstillende brukernes behov for data
- har nødvendig kvalitet
- sikrer sammenliknbarhet med sektorstatistikkene
- sikrer sammenliknbarhet med tidligere tellinger
- følger internasjonale anbefalinger

Seksjonen skal i november år 2001 gjennomføre en skjemaabasert bolig telling som tilfredsstillende kriteriene nevnt over.” (Virksomhetsplan for år 2000)

Arbeidet med datainnholdet i bolig tellingen har hele tiden vært rettet mot hovedmålene. 18. mars 1998 ble det gjennomført et seminar om kjennemerker i bolig tellingen (Hendriks 1998b). Forarbeidet til seminaret var en gjennomgang av de internasjonale anbefalingene for folke- og bolig tellingene (UN/Eurostat). I tillegg gikk vi gjennom skjemaene fra FoB80 og FoB90, evalueringsrapporten fra FoB90 (Statistisk sentralbyrå 1994) og blanketten for innrapportering til registeret over grunneiendommer, adresser og bygninger (GAB) som Statens kartverk eier. Resultatet av gjennomgangen ble lagt frem for seminardeltakerne i form av et bakgrunnsnotat (Hendriks 1998a).

Konklusjonene fra seminaret om boligkjennemerker var at brukerne ønsker faktisk bosted som grunnlag for FoB2001-statistikk, som et supplement til statistikk etter formelt bosted. Videre ble vi oppfordret til fortsatt å arbeide med avklaring av viktige begreper som bolig, hybel, areal, fellesareal, bygnings- og boligtype. Populasjoner ble også nevnt som et viktig tema å arbeide videre med. Det gjelder populasjonen av boliger og beboere. Det er viktig å avklare hvilke boenheter vi skal regne som bolig og telle med, og hvilke boenheter vi ikke skal regne med. Videre er det en utfordring å avgrense beoerpopulasjonen. Det er en utfordring å bestemme hvem som skal tas med som en del av en bohusholdning og hvem som skal holdes utenfor. Det ble nevnt noen grupper av personer som krever spesiell oppmerksomhet i datafangsten, nemlig studenter, samboere uten fellesbarn, bostedsløse, personer som bor i bofellesskap eller institusjon, innvandrere som ventes å ha språkproblemer og PU-klienter.

Noen problemstillinger knyttet til bolig ønskes belyst nærmere. Det dreier seg om boligdekning, utnyttelse og endring i boligmassen, antall vinduer og samlet takareal for hus i Norge. Det ble fremhevet at tradisjonelle spørsmål om boligstandard synes å være mindre aktuelle til fordel for boligens økonomiske verdi. Det kom også frem konkrete forslag om endringer i spørsmål og svaralternativer på boligskjema, men spørsmålet om åpne eller lukkede spørsmål på boligskjemaet fikk ikke en endelig avklaring.

Resultatene fra seminaret om boligkjennemerker og tilsvarende seminarer om andre temaer i FoB2001 er samlet i et generelt høringsnotat om innholdet i FoB2001 (Statistisk sentralbyrå 1998).

Høringsnotatet ble sendt på en bred høringsrunde i løpet av sommeren 1998. Høringen er oppsummert i et upublisert notat (Statistisk sentralbyrå 1999a) og det ble laget en liste over kjennemerker i FoB2001. Listen ble godkjent av SSBs administrerende direktør i et forenklet vedtak av 2. juli 1999.

Følgende bolig- og bygningskjennemerker står ført opp på den godkjente listen og er med i PU99. I tillegg viser vi familie- og husholdningskjennemerkene som er aktuelle for boligskjemaet. Listen kan bli endret med kjennemerker som er nødvendig på grunn av boligadresseprosjektet.

1.1.1 Boligkjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger P=primær S=sekundær	Register/kilde for kjennemerket
Boligtype		P	GAB
Innlagt vann		P	GAB
Bebodd/ubebodd	(x)	P	Skjema/GAB, forutsatt boligadresseprosjektet
Beboere	x	P	Skjema
Antall rom i boligen	x	P	Skjema
Bruttoareal			Skjema
Boligareal	x	S	Skjema
Kjøkken	x	P	Skjema
Antall bad	x	P	Skjema
Antall WC	x	P	Skjema
Oppvarmingskilde	x	P	Skjema
Rom i samme etasje	x	P	Skjema
Etasjetype	x		Skjema
Hvilken etasje			Skjema, forutsatt boligadresseprosjektet
Eie-/leieforhold	x	P	Skjema/GAB
Garasje/carport/parkeringsplass			Skjema
Andel av bolig som er oppvarmet om vinteren			Skjema
Kloakk		S	Skjema
Hage/balkong/terrasse			Skjema
Tilgjengelig for rullestol			Skjema

1.1.2 Bygningskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger P=primær S=sekundær	Register/kilde for kjennemerket
Bygningstype	x	P	Skjema
Antall boliger i huset	x	S	Skjema
Byggeår	x	P	Skjema
Antall etasjer		S	Skjema, forutsatt boligadresseprosjektet

1.1.3 Familie- og husholdningskjennemerker

Oversikten over familie- og husholdningskjennemerker er begrenset til de kjennemerker som hentes inn ved hjelp av boligskjemaet eller som blir avledet fra skjemainformasjon.

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger P=primær S=sekundær	Register/kilde for kjennemerket BESYS=SSBs system for befolkningsstatistikk
Familietype	x	P	Boligtelling/BESYS/Avledes
Husholdningstype	x	P	Boligtelling/BESYS/Avledes
Antall personer i bohusholdningen	x	P	Boligtelling/BESYS/Avledes

1.2 Sammendrag av resultatene fra pre-testene

Samtidig som resultatene fra høringen ble oppsummert ble det gjennomført to pre-tester. Den ene pre-testen var en kvalitativ test av et skjema utkast med husholdnings-, bygnings- og boligspørsmål. Den andre pre-testen var et sett med husholdningsspørsmål som ble gjennomført som en del av Omnibusundersøkelsen i mars 1999. Pre-testene er dokumentert i Johnsen 1999b og Rønning 1999, men her gis et sammendrag av konklusjonene.

Til den kvalitative testen ble det laget et miniskjema med bolig- og bygningsspørsmål som vi ventet ville by på problemer (jf. vedlegg 1). Utvalget ble begrenset til 100 personer. Respondentene ble oppfordret til å ”tenke høyt” under utfyllingen. Intervjueren noterte respondentens kommentarer.

Først ble respondenten bedt om å beskrive sin bolig med egne ord. Analysen viste en ganske klar trend på hva respondenten oppfatter som en logisk rekkefølge når man skal gi opplysninger om sin bolig. Testen viste at spørsmålene bør grupperes i følgende rekkefølge:

1. Spørsmål om beboere og eie- eller leieforhold
2. Spørsmål om bygningen
3. Spørsmål om fasiliteter ved bygningen

Så ble respondenten fremlagt miniskjemaet. Analysen viser at ordlyden til spørsmål 1 om bygningstype burde endres. Svarkategoriene bør omfatte en egen kategori for hus som er tilknyttet gårdsdrift. Også spørsmål 4 om antall boliger i bygningen burde endres. Det var forvirring rundt hybler i eneboliger og om antall leiligheter i oppgangen eller i hele bygningen skulle oppgis. Det ble konkludert med at rettledningen bør si hvordan antallet boliger skal regnes ut.

Spørsmål 8 var det vanskeligste spørsmålet på miniskjemaet. Vi ba om å få oppgitt boligens areal innenfor ytterveggen og arealet til den delen av boligen som blir brukt til boligformål. Spørsmålet brukte begreper som respondentene ikke forsto. Konklusjonen var at de nevnte arealbegrepene fra miniskjemaet bør byttes ut med ”boligens bruttoareal” og ”boligens boligareal”.

En mer generell erfaring var at det noen ganger var uklart hvor respondenten skulle krysse av og hvor mange kryss man skulle sette. I tillegg kom det frem at den visuelle utformingen av filterspørsmålene i spørsmål 6 og 9 ikke var bra nok. Konklusjonen var at det må arbeides mer med den visuelle utformingen av skjemaet.

Den andre delen av pre-testen var et sett med spørsmål om bohusholdningen til Omnibusundersøkelsen i mars 1999. Det første spørsmålet var: Hvor mange personer bor i denne boligen, inkludert deg selv? Deretter ble det stilt kontroll- og oppfølgingsspørsmål for å finne ut hvordan respondenten resonnerer rundt begrepet husholdning og for å avdekke hvem respondenten finner det naturlig å ta med som en del av husholdningen sin.

Som ventet var det gruppene hybelbeboere og borteboende studenter som var mest problematiske. De utmerket seg ved at det var relativt mange husholdninger i utvalget hvor begge gruppene var representert. Videre var det ganske sprikende meninger om de skulle tas med som en del av husholdningen. I nesten hver tredje husholdning med en hybelbeboer ble hybelbeboeren regnet med som en del av husholdningen. I annen hver husholdning med borteboende studenter ble studentbarn regnet med som en del av husholdningen.

Pendlere var dårlig representert i Omnibusundersøkelsen slik at det ikke er mulig å trekke noen konklusjon fra undersøkelsen. Likevel venter vi at gruppen pendlere vil være problematisk i boligtellingsen.

Hovedkonklusjonen fra husholdningsspørsmålet i Omnibusundersøkelsen er at ”å bo” er et såpass vagt og tøyelig begrep at vi må sette opp en generell regel som gjelder for alle delpopulasjoner. Regelen

skal fortelle oppgavegiverne når de skal regne familiemedlemmer og andre beboere med som et medlem i bohusholdningen som skjemaet gjelder for.

1.3 Skjemaene og øvrige trykksaker til prøveundersøkelsen

Da vi utformet skjemaene til PU99 tok vi hensyn til utfallet av høringen og resultatene fra pre-testene. Utformingen av skjemaene og de øvrige trykksakene var et samarbeid mellom FoB-seksjonen, Seksjon for metoder og standarder og Seksjon for informasjon og publisering. Etter pre-testene skjedde utformingen av skjemaet til PU99 under et betydelig tidspress. Grunnen var at den kvalitative testen ikke var lagt inn som en aktivitet i virksomhetsplanen for 1999. Videre gikk skjemaarbeidet parallelt med utvelgelsen av leverandører av trykksaker m.m. til hovedtellingen. Seksjon for metoder og standarder, som var en viktig samarbeidspart i skjema-utviklingsarbeidet, argumenterte for å utsette prøveundersøkelsen til høsten 1999. Det viktigste argumentet var at tiden rett og slett var for knapp til å utvikle et godt skjema, noe som var ventet til å føre til et stort frafall. Et annet argument var at utbyttet av prøveundersøkelsen ville bli større med et skjema som var bedre gjennomarbeidet.

Etter en vurdering av argumentene fra metodeseksjonen valgte vi likevel å gjennomføre PU99 med 28. mai 1999 som tellingstidspunkt. Da den avgjørelsen ble tatt var tellingstidspunktet for hovedtellingen fremdeles satt til november år 2000. PU99 skulle også være en test av de utvalgte leverandørene. Det var viktig for prosjektet å gjennomføre og analysere PU99 innen 1. november 1999, som var siste frist for eventuelt å skifte ut en leverandør. De tekniske kravspesifikasjonene til trykksakene er gjengitt i vedlegg 9.

I PU99 ble det testet to skjematyper. Side 1 er lik på begge skjematyper og er gjengitt i Vedlegg 2. Side 2 ble utarbeidet i to varianter for å teste forskjellige formuleringer av spørsmålene 12 (om boligens størrelse) og 17 (etasjer). Vedlegg 3 og 4 viser de to variantene av side 2.

1.3.1 Adresse, familie og husholdning

Førstesiden av spørreskjemaet går ut på å danne bohusholdninger med utgangspunkt i familier i SSBs system for befolkningsstatistikk (BESYS). Følgende utfordringer skal løses:

- For en del personer vil formell adresse være ulik faktisk adresse
- Det kan bo flere familier i samme bolig uten at vi har tilstrekkelig med registerinformasjon for å kunne danne en bohusholdning
- Det kan være flere beboere enn det vi har preprintet fra BESYS

I spørsmål 1 skal alle personer i samme bolig som har mottatt skjema, føre opp eldste person sitt skjemanummer. Hvis for eksempel et samboerpar uten fellesbarn deler en bolig vil de få tilsendt et skjema hver siden de er registrert i BESYS som to forskjellige familier. Den eldste av samboerne skal fylle ut hele skjemaet. Den andre oppgir bare eldste personens skjemanummer som referanse. Vi har da to familier (ifølge BESYS), men én bohusholdning.

I spørsmål 2 skal studenter som har en annen faktisk adresse enn den folkeregistrerte, oppgi den faktiske adressen sin. Ugifte, borteboende studenter skal i følge forskriftene om folkeregistrering registreres på den adressen de hadde før utdanningen ble påbegynt.

I spørsmål 3 skal man angi med kryss, ja eller nei, om personene som er preprintet virkelig bor i boligen, og eventuelt oppgi grunn for hvorfor de ikke bor i boligen. I andre del av spørsmål 3 skal personer som bor i boligen føres opp. Det gjelder de som ikke er med på preprintlisten og ikke har fått eget skjema. Personer født etter 1983 er ikke preprintet, og skal heller ikke føres opp på nytt.

1.3.2 Bygnings- og boligopplysninger

På side 2 av boligskjemaet er det ført opp 17 spørsmål om bygning og bolig.

I spørsmål 12 ble oppgavegiverne bedt om å oppgi boligens brutto- og boligareal. Skjematype 1 benyttet avkrysningsbokser for å angi arealmålene. Til hovedtellingen beregnes det at ca. 2,1 millioner skjema må leses og verifiseres. Vi hadde en hypotese om at kryss er lettest med tanke på optisk lesing og maskinell tolking. Avkrysningsboksene ble regnet for å være både tids- og kostnadsbesparende. I skjematype 2 kunne oppgavegiverne skrive målene direkte inn med tall. Forventningen var at tallene oftere måtte verifiseres ved oppslag på skjermen, men at det var mindre komplisert for oppgavegiverne å skrive inn tallene direkte.

I spørsmål 17 ble de som har en bolig på flere etasjer bedt om å oppgi hvilke etasjer boligen har. Skjematype 1 inneholder svaralternativet "flere etasjer i blokk". Dette alternativet ble tatt med for også å fange opp de som bor i blokkleiligheter som strekker seg over flere etasjer. I skjematype 2 er ikke dette svaralternativet med siden vi ønsket å undersøke om det heller kan virke kompliserende enn å gi gevinst. I skjematype 2 har derfor alle oppgavegiverne felles svaralternativer for etasjene uten å gå nærmere inn på boligtype.

1.3.3 Evalueringsskjema

For å få tilbakemeldinger om spørsmålsformuleringene og synspunkter på skjemaformingen og veiledningen, ble det lagt ved et evalueringsskjema (Vedlegg 5). Oppgavegiverne ble bedt om å gi kommentarer til undersøkelsen, og blant annet hvilke spørsmål og begreper de synes var vanskelige.

1.3.4 Veiledning og brosjyre

Sammen med skjemaene ble det sendt ut en veiledning, en brosjyre og en svarkonvolutt. Jf. henholdsvis Vedlegg 6, 7 og 8.

2 Datainnsamling

2.1 Metode

I all hovedsak gjelder at den skjemaaserte boligtellings vil bli kombinert med den registerbaserte persondelen. Selv om boligskjemaet er det viktigste verktøyet i datafangsten når det gjelder boligdelen i tellingen, vil vi også bruke informasjon fra register. Populasjonen av kontaktpersoner til boligtellings vil bli avgrenset ved hjelp av registerinformasjon fra BESYS. Adressene for utsending hentes også fra BESYS. Til PU99 hentet vi inn en kopi av kunderegisteret fra Statens lånekasse for å avgrense populasjonen av ugifte studenter. Kopien fra Lånekassens kunderegister var oppdatert til og med mars 1999.

Det vesentlige ved en postal skjemaundersøkelse er at det skal være en selvadministrerende undersøkelse. Det betyr at oppgavegiver uten hjelp skal kunne fylle ut skjemaet og sende det tilbake til SSB. For å imøtekomme problemer ved utfyllingen inneholdt forsendelsen en informasjonsbrosjyre og en veiledning. Det var også et tilbud om informasjon og veiledning fra et gratis, grønt telefonnummer, fra FoB-ens sider på Internett og som e-post.

Deltakelsen i undersøkelsen var frivillig. Det ble sendt ut en purring.

2.2 Tidsplan

Prøveundersøkelsen ble gjennomført etter følgende tidsplan.

Aktivitet	Planlagt start	Planlagt slutt	Faktisk slutt	Avvik slutt (arbeidsdager)
1. Utarbeiding skjema, veiledning og brosjyre	23.03.99	09.04.99	23.04.99	10 d
2. Utarbeiding og levering oppdragsbeskrivelser	12.04.99	26.04.99	28.04.99	3d
3. Preprintingsfiler klargjøring og levering	08.03.99	03.05.99	29.04.99	-1 d
4. Trykking konvolutter, skjema, veiledning og brosjyre	27.04.99	07.05.99	07.05.99	0 d
5. Printing og pakking (hovedutsending)	10.05.99	14.05.99	14.05.99	0 d
6. Postgang	18.05.99	25.05.99	18.05.99	0 d
7. Tellingstidspunkt	28.05.99	28.05.99	28.05.99	0 d
8. Utarbeide purrebrev	01.06.99	08.09.99	08.09.99	0 d
9. Purrefiler, klargjøring og levering	09.06.99	16.06.99	14.06.99	-2 d
10. Printing og pakking (purring)	14.06.99	18.06.99	18.06.99	0 d
11. Svarfrist purring	02.07.99	02.07.99	02.07.99	0 d
12. Innkwittering første utsending	01.06.99	08.06.99	08.06.99	0 d
13. Innkwittering purring	28.06.99	02.07.99	12.07.99	6 d (ikke kritisk)
14. Registrering PU99	23.06.99	09.07.99	12.07.99	1 d
15. Registrering evalueringskjema	08.06.99	21.06.99	05.08.99	39 d (ikke kritisk)

Som det går frem av oversikten er PU99 stort sett gjennomført etter planen. Noen datoer var gitt av kontraktene med de eksterne leverandørene. Forsinkelsen i leveringen av oppdragsbeskrivelse (aktivitet 2) var i full overensstemmelse med leverandørene og skyldes et koordineringsmøte 23. april 1999 som leverandørene gjennomførte etter eget ønske. Vi avvventet referatet fra møtet før vi leverte oppdragsbeskrivelsene.

Forsinkelsene i innkvittring av purringen og registrering av evalueringsskjemaene (aktivitet 13 og 15) skyldes ferieavviklingen, men de var ikke kritiske for fremdriften i prosjektet ellers.

2.3 Enheter i undersøkelsen

Når man gjennomfører en spørreskjemaundersøkelse må man være seg bevisst hvilke enheter man bruker. Hove mfl. (1993) har definert følgende enheter:

- Rapporterende enhet er den enhet vi henter inn opplysningene fra
- Observasjonsenhet er den enhet eller de enhetene vi henter inn opplysninger om
- Analyseenhet er den enhet eller de enhetene vi publiserer opplysninger om

2.3.1 Rapporterende enhet

I de fleste undersøkelser er betegnelsen oppgavegiver synonymt med rapporterende enhet. I FoB-sammenheng er betegnelsen kontaktperson vært brukt. Vi viderefører begrepet *kontaktperson* for rapporterende enhet i PU99 og i FoB2001.

I PU99 var det to grupper kontaktpersoner. Den største gruppen besto av de eldste personer i hver familie i BESYS. Å bruke eldste person er en videreføring av praksis i FoB80 og FoB90. Alle bosatte skal være tilordnet en familietype, også personer som bor alene. Personer som bor alene har familietype "en-personfamilie" i BESYS (Notater 99/44) og vil også få tilsendt skjema. Den andre gruppen besto av personer som ifølge kunderegisteret fra Statens lånekasse var student, ikke gift og registrert bosatt hos foreldrene, med samme familienummer.

Boligdelen av FoB2001 vil ha minst én kontaktperson i hver familie. I de fleste boliger bor det bare én familie. Der det bor flere familier i en bolig vil det bli sendt flere skjema til boligen, ett skjema per familie. Familier med ugifte barn som studerer vil også få tilsendt flere skjema, ett til familien utenom studentbarnet og ett skjema til studenten. Ubebodde boliger har ingen kontaktperson, og vil ikke få tilsendt noe skjema.

Begrepet familie er et viktig begrep når samlingen av kontaktpersoner skal avgrenses og beskrives. Hauge mfl. 1999 er et høringsutkast for ny standard for begreper og kjennemerker knyttet til familie- og husholdningsstatistikken. Der er begrepet familie definert som følger:

”En familie består av personer som bor i samme bolig, og som er knyttet til hverandre som ektefeller, samboere, registrerte partnere, og/eller som foreldre og ugifte barn (uansett barnets alder). En familie kan høyst bestå av to (påfølgende) generasjoner og kun ett ektepar/partnerskap/samboerpar. Som familie regner vi også enkeltpersoner, slik at alle personer er med i en husholdning og en familie, enten sammen med andre personer eller alene.” (Hauge mfl. 1999, s. 6)

I PU99 gjorde vi et unntak fra familiedefinisjonen. Samboerpar med felles barn, som familietype i BESYS, ble behandlet som to atskilte familier. Ved å sende dem to skjema fikk vi testet om vårt opplegg for danning av bohusholdning fungerte (jf. avsnitt 1.3.1). Dette ble kun gjort for testformål. Til FoB2001 vil samboere med felles barn preprintes sammen på ett skjema og behandles som en familie.

2.3.2 Observasjonsenheter

I PU99 hentet vi inn informasjon om familier, bygninger og boliger. Familie er definert i avsnitt 2.3.1.

En entydig beskrivelse av begrepet ”bygning” er vanskelig å oppdrive i norske kilder. I instruksjonen for registrering i GAB står det at:

”Alle bygg med bruksareal over 15 m² som behandles etter søknad eller melding i samsvar med Plan- og bygningslovens bestemmelser, skal meldes til GAB. Det samme gjelder tilbygg og

påbygg over 15 m². Påbygg/tilbygg under 15 m² skal meldes dersom de inneholder egen boligenhet. Også bygg under 15 m² bør meldes til GAB. Dette gir et mer komplett bygningsregister med sikrere data til bruk for bl.a. kommunale avgifter.” (Statens kartverk 1999)

De internasjonale anbefalinger for FoB2000 bruker følgende definisjon:

”A building is defined in this context as any independent structure containing one or more dwellings, rooms or other spaces, covered by a roof and enclosed with external walls or dividing walls which extend from the foundations to the roof, whether designed for residential or for agricultural, commercial, industrial or cultural purposes or for the provision of services. Thus a building may be a detached dwelling, apartment building, factory, shop, warehouse, garage, barn etc.” (UN/Eurostat, s. 66)

Seksjon for bygg- og tjenestestatistikk har foreslått å bruke den samme definisjon på bygning i den norske bygningstypetabellen som Eurostat bruker i sin standard (Thomassen 1998), nemlig:

”Bygninger er konstruksjon med tak, som:

- kan anvendes separat
- er oppført for et permanent formål
- er regnet eller beregnet til å beskytte mennesker, dyr eller ting

Bygninger behøver ikke å ha vegger, men må ha en avgrensing som markerer at det dreier seg om en selvstendig bygning som kan anvendes separat.”

Den siste tilføyelsen gjelder åpne konstruksjoner som for eksempel en carport. I veiledningen til PU99 har vi ikke gjort forsøk på å definere bygningsbegrepet.

Den operasjonelle definisjonen av bolig i PU99 bygger på definisjonene av leilighet og hybel i byggearealstatistikken. Definisjonen ble presentert på seminaret om kjennemerker i bolig tellingen (Hendriks 1998b). En bolig er:

- en boenhet som består av ett eller flere rom
- en boenhet som er bygd eller ombygd til helårs privatbolig for en eller flere personer
- en boenhet som har egen atkomst til rommet/rommene uten at en må gå gjennom annen bolig

Sykehus, sykehjem, institusjoner hvor det tilbys pleie eller medisinsk behandling, fritidsboliger og utleierom (rom uten egen inngang som inngår som en del i en annen bolig) er ikke “boliger”. En hybel med egen inngang regnes som en bolig. Hybler eller rom i bofellesskap, f.eks. studenthybler eller eldreboliger, regnes som selvstendige boliger.

Veiledningen til PU99 mangler en entydig boligdefinisjonen. I veiledningen til spørsmål 1 er begrepet selvstendig hybel- eller sokkelleilighet definert.

En selvstendig hybel- eller sokkelleilighet har egen inngang og tilgang til vann og toalett, uten å gå gjennom en annen bolig.

Øverste på side to av veiledningen står det en generell merknad om bygninger og boliger:

En bygning kan bestå av én eller flere boliger. Bor du i en enebolig, så er bygning og bolig stort sett det samme. I andre tilfeller består en bygning av flere boliger, for eksempel en boligblokk, et rekkehus eller enebolig med selvstendig hybel- eller sokkelleilighet.

Bor du i en bolig som har hybel- eller sokkelleilighet, skal den også medregnes, selv om den er utleid. Bor du i en hybel- eller sokkelleilighet, skal svarene kun gjelde for den.

Videre står det som veiledning til spørsmål 4 om bygningstype:

4. Bor du i ...

Med bygning for bofellesskap menes boliger med tjenester for eldre, studenter og barn, for eksempel trygdeboliger, aldershjem eller studenthjem.

Veiledningen til spørsmål 5 om antall boliger i bygningen lyder som følger:

5. Hvor mange boliger er det i bygningen?

Når du teller opp antall boliger i bygningen din, skal du regne med:

- Boligen du selv bor i.
- Selvstendig hybel- eller sokkelleilighet med egen inngang, selv om den står tom for øyeblikket.
- Bor du i blokk, skal du regne med alle boligene i alle oppgangene.

I ettertid må vi konkludere med at det kan ha oppstått en forvirring rundt begrepet bolig.

2.3.3 Analyseenheter

Det har ikke vært et mål for PU99 å publisere statistikk. Valget av analyseenheter for FoB2001 er ikke gjort, men det er sannsynlig at observasjonseenhetene også blir analyseenheter. Det er imidlertid en viktig analyseenhet som ikke er nevnt før i dette kapitlet, nemlig husholdning. Med husholdning menes i PU99 bohusholdning eller en husholdning som består av personer som bor i samme bolig (boenhet) eller institusjon (Hauge mfl. 1999). Ved hjelp av informasjon fra skjemaene skal det være mulig å danne bohusholdning som en analyseenhet.

På samme måte som med familiebegrepet, kan man kun tilhøre én husholdning, og samtlige innbyggere skal tilhøre en husholdning. I de fleste tilfeller består hver husholdning av en familie. Men i de tilfellene hvor flere familier bor sammen, for eksempel flergenerasjonsboliger eller kollektiver, er det én husholdning så lenge de er bosatt i samme bolig, etter den teoretiske definisjonen i forrige avsnitt. Omvent kan flere husholdninger aldri utgjøre bare én familie. Antallet husholdninger vil derfor alltid være færre enn antallet familier.

Utfordringen er å hente inn informasjon som gjør det mulig å danne bohusholdning som en analyseenhet.

2.4 Populasjon, stratifisering og utvalg

Populasjonen til PU99 var gitt av familiefilen i BESYS, kombinert med informasjon om studenter fra kunderegisteret i Statens lånekasse. Ugifte, borteboende studenter er i de fleste tilfeller registrert bosatt hos foreldrene. I PU99 prøvde vi så langt som mulig å føre studenter på sine faktiske adresser. Som rutine valgte vi å sende studentene egne skjema til foreldrenes adresse, men i egen konvolutt. Vi gikk ut fra at enten Posten eller foreldrene skulle formidle konvoluttene med studentskjemaene videre til studentene. Med prøveundersøkelsen ønsket vi å teste hvordan denne videresendingen fungerte.

I konstruksjonen av uttreksfilen til prøvetellingen ble det derfor laget et stratum med ugifte studenter og et annet stratum med samboerpar med felles barn som var atskilt for å teste hvordan danning av bohusholdning fungerer. Til slutt laget vi et tredje stratum med vanlige familier, det vil si familier som ikke var med i stratum 1 eller 2.

Uttreksfilen ble konstruert ved hjelp av flere steg:

1. Avgrensning av studentpopulasjonen
2. Studentpopulasjonen koplet med totalpopulasjonen før trekking
3. Trekking, overrepresentasjon av studenter og samboere med felles barn
4. Familier på samme adresse inkludert
5. Institusjonsbeboere fjernet
6. Preprintingsfiler

2.4.1 Avgrensning av studentpopulasjonen

Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk lager en fil over studenters igangværende utdanning. Det tar ett år å gjøre ferdig filen, som gir studentpopulasjonen per 1. oktober. Årgangen som ble vurdert å bruke til PU99 var filen for 1997 som var ferdig rundt 1. oktober 1998. Til PU99 manglet filen over igangværende utdanning studenter kommet til etter 1. oktober 1997. I prøveundersøkelsen ønsket vi kun helt sikre studenter i studentpopulasjonen. Vi brukte derfor kun kunderegisteret fra Statens lånekasse, men bare studenter som mottok stipend eller lån i vårsemesteret 1999. Til FoB2001 kan det være aktuelt å bruke filen over igangværende utdanning som supplement.

Studentfilen ble matchet mot familiefilen fra BESYS og påført et nytt kjennemerke, "Koplingskode". Default-verdien for det nye kjennemerket på studentfilen var "0". Personer under 16 år skulle ikke være med på den preprintede familieoversikten, så alle personer født etter 31. desember 1983 ble fjernet.

Etter å ha fjernet personer som ikke var "bosatt" (f.eks. nylig avdøde personer), ble følgende verdier i feltet for koplingskode påført:

1. Annen formell numerisk adresse (13 posisjoner) enn begge foreldrene (ukjent grunn), eller begge foreldrene døde eller utvandret.

I tillegg ble personer med lik formell adresse som foreldrene, men ulikt familienummer, merket med følgende verdier:

2. Gifte og registrerte partnere og samboere med felles barn (lik adresse, annet familienummer)
3. Ugift, men ulikt familienummer

Personer i studentfilen med koplingskode 0 og 3 tilhørte populasjonen av ugifte studenter som er registrert bosatt på foreldrenes adresse. Personer med koplingskode 1 og 2 hadde henholdsvis annen adresse og familienummer enn foreldrene og ble holdt utenfor studentpopulasjonen i denne sammenheng.

Personer med koplingskode 0 har lik formell adresse og samme familienummer som foreldrene. Personer med koplingskode 3 har lik formell adresse som foreldrene. Begge gruppene består av ugifte studenter og vi antar at mange av dem har en annen faktisk adresse enn den formelle.

Vi brukte et kjennemerke fra filen fra Statens lånekasse for å sjekke om formell og faktisk adresse var ulike: Spørsmål fire på søknadsskjemaet om lån eller stipend lyder "Bor du i samme hus som foreldrene i undervisningsåret?", og har svaralternativene Ja eller Nei.

Personer med koplingskode 0 eller 3 og som bekreftet at de bor i samme hus som foreldrene i undervisningsåret fikk endret verdien på koplingskoden til 4. Personer med koplingskode 4 ble behandlet som vanlige familiemedlemmer og holdt utenfor studentpopulasjonen i denne sammenheng.

Etter disse avgrensningene bestod studentpopulasjonen av de personene i studentfilen med kodingskode 0 eller 3, angitt ved ikke-skraverte felt i figur 1. Studentpopulasjonen ble lagt ut på en egen fil.

Figur 1 Kodingskode for studenter

- Utenfor studentpopulasjonen, mottar eventuelt et vanlig skjema eller kan bli preprintet på foreldrenes skjema
- Studentpopulasjonen, eget studentskjema

Kodingskode	0. Default. Ugift, borteboende. Likt familie- nummer som foreldrene.	1. Annen formell adresse enn foreldrene	2. Gifte og regis- trerte partnere. Samboere med felles barn.	3. Ugift, borteboende. Ulikt familie- nummer som foreldrene	4. Faktisk hjemmeboende ifølge Lånekassen. Avgrenset fra gruppe 0 og 3
Studenter ifølge Statens lånekasse					

2.4.2 Studentpopulasjonen koplet med totalpopulasjonen før trekking

Filen over ugifte, borteboende studenter ble koplet med familiefilen i BESYS som til sammen utgjorde vårt totale trekkgrunnlag. Trekkenheten var familier (familie- og samboernummer) siden “vi sender ut familier” på hvert skjema.

2.4.3 Trekking, overrepresentasjon av studenter og samboere med felles barn

Filen ble stratifisert til tre strata:

- Stratum 1: familier med minst ett familiemedlem som tilhører studentpopulasjonen (kodingskode 0 eller 3)
- Stratum 2: samboere med felles barn
- Stratum 3: de resterende familiene (inkludert enpersonsfamilier) som hverken er familietyper samboere med felles barn eller har studenter i familien

For å teste datafangsten blant de “problematisk” studenter og flerfamiliehusholdninger, overrepresenterte vi de fra stratum 1 og 2 i trekkingen:

- Stratum 1: 160 familier
- Stratum 2: 160 familier
- Stratum 3: 360 familier

2.4.4 Familier på samme adresse inkludert

For å få prøvd ut skjemaet og rutinene på flerfamiliehusholdninger sorterte vi populasjonsfilen etter gateadresse (gatenavn og husnummer, 13 posisjoner), og sammenholdt det med de 680 familiene som var trukket ut. Samtlige familier bosatt på samme adresse som dem, ble inkludert i utvalget og fikk også egne skjema tilsendt. På den måten fikk vi inkludert hele familien til de med kodingskode 3 (registrert bosatt med familien, men med ulikt familienummer) og full dekning i noen oppganger med flere boliger.

2.4.5 Institusjonsbeboere fjernet

Før utsending oppdaget vi at metoden førte til at en del adresser med relativt mange eldre personer var kommet med. Disse ble fjernet da vi antok at dette var personer på aldershjem eller pleie- og

omsorgsinstitusjon. Dessverre var utsendingsfilen allerede oversendt Fellesdata AS som hadde gjort skjemaene ferdig for forsendelse. Etter vår anmodning påtok Fellesdata AS seg manuelt å fjerne 344 konvolutter med skjema til institusjonsbeboere.

2.4.6 Preprintingsfiler

Etter flere forsøk ble utvalget som følger (antall kontaktpersoner):

Stratum 1: 270 studenter
248 foreldre med barn som er studenter
Stratum 2: 390 samboere
Stratum 3: 3682 "vanlige" kontaktpersoner

I preprintingsfilen ble hver personrecord tilordnet et nytt kjennemerke "Personkode" med følgende verdier:

1. Kontaktperson (eldste person i familien)
2. Vanlig familiemedlem, hverken kontaktperson eller student
3. Student

Personer med personkode 1 og 3 ble påført linjenummer 01.

Personer med personkode 2 ble påført linjenummer 02 til 99.

Utsendingsfilen ble delt i to separate filer:

Fil 1 inneholdt stratum 1, og printet de med personkode 1 og 2 og med samme familienummer på samme skjema. De med personkode 3 (studentene) ble printet på egne skjema.

Fil 2 inneholdt stratum 2 og 3, og hadde kun personer med personkode 1 og 2. Samtlige med samme familienummer ble preprintet på samme skjema.

Vi brukte samboernummer som et familienummer for å identifisere og trekke ut samboere med felles barn som én familie. I preprintingen så vi bort fra felles familienummer for samboere med felles barn. I prøveundersøkelsen ønsket å sende dem to skjema som en test av hvordan flerfamiliehusholdninger fyller ut skjema.

Beskrivelsen ovenfor av hvordan kjennemerkene og familiene i utsendingsfilene ble behandlet, gjelder med andre ord kun de som har samme formelle familienummer i DSF. Samboere med felles barn ble behandlet som én enslig person og én enslig mor eller far med barn.

Vi brukte s-nummer fra krypteringsrutinen som skjemaident. S-nummer består av syv siffer og et kontrollsiffer i åttende posisjon.

2.5 Samarbeid med leverandørene

I perioden januar - april 1999 gjennomførte vi en åpen anbudskonkurranse etter EØS-reglene for offentlige anskaffelser for å finne frem til leverandører for trykking, printing og optisk lesing av skjema til bolig tellingen år 2000 (Statistisk sentralbyrå 1999b). I anbudsgrunnlaget skrev vi at leverandører som gjennomfører prøveundersøkelsen skulle få opsjon på hovedtelling. Ellers skrev vi som følger om forholdet mellom prøveundersøkelsen og hovedtelling:

"SSB har valgt å gjennomføre en samlet anbudsrunde for prøveundersøkelsen og hovedtelling. Anbyderne skal imidlertid kun sende tilbud på hovedtelling. På basis av disse tilbudene vil SSB velge ut en eller flere leverandører til gjennomføring av prøveundersøkelsen.

Et viktig mål for prøveundersøkelsen er å finne frem til egnede samarbeidspartnere til hovedtelling. I utgangspunktet ønsker SSB å etablere et samarbeid med leverandører under

prøveundersøkelsen som vil være samarbeidspartnere i arbeidet frem mot og gjennomføringen av hovedtellingen. Men leverandøren(e) som gjennomfører prøveundersøkelsen får kun opsjon på hovedtellingen. SSB vil høsten 1999, etter en evaluering av prøveundersøkelsen, foreta den endelige avgjørelsen om leverandører i prøveundersøkelsen får kontrakt på hovedtellingen. SSB forbeholder seg retten til å forkaste en leverandør som under prøveundersøkelsen ikke leverer den kvalitet som de tekniske spesifikasjonene i anbuds dokumentet krever.” (Statistisk sentralbyrå 1999b)

Etter en grundig gjennomgang og vurdering av innkomne tilbud ble Bongs konvolutter AS valgt som leverandør av konvoluttene, Beyer - Hecos AS som trykkeri og Fellesdata AS fikk printing og pakking.

Det ble gjennomført et koordineringsmøte 23. april 1999 med leverandørene og Terje Sæther fra Grafisk rådgiving som deltagere. Samtlige oppdragsbeskrivelser var datert 28. april 1999. Oppdragsbeskrivelsene er gjengitt i vedlegg 9.

Etter prøveundersøkelsen ble leveransene evaluert etter de kriterier som er nevnt i kontraktens punkt 3:

- Kontakt mellom oppdragstaker og oppdragsgiver
- Kvalitet på:
 - Egne leveranser
 - Leveranser fra underleverandører
 - Leveranser fra andre leverandører i prosjektet
- Punktlighet

Evalueringen viste at leveransene fra en leverandør ikke var i tråd med de kvalitetskriterier som er beskrevet i kontrakten. Leverandøren tilfredstilte heller ikke de krav til punktlighet som SSB stiller for dette prosjektet. Begrunnelsen for å avslutte samarbeidet med leverandøren bygget på en helhetsvurdering. Kvalitet i henhold til kontraktens oppdragsbeskrivelse, og punktlighet i oppfølging av frister, er avgjørende for at gjennomføringen av hovedtellingen skal bli en suksess. Det ble inngått et samarbeid med en annen leverandør.

2.6 Posten Norge BA

Fellesdata AS produserte ferdig oppdraget og leverte forsendelsene i forbindelse med første utsending på Posten i Oslo, 18. mai. Fellesdata leverte purringen den 18. juni 1999. Det er ingen merknader til den delen av oppdraget.

Under datafangsten fikk vi tilbakemelding fra en del kontaktpersoner som bodde på samme adresse at de ikke hadde fått skjemaene på samme dag. Dette var problematisk på grunn av spørsmål 1. I spørsmål 1 skulle personer i samme bolig som hadde mottatt skjema føre opp eldste person sitt skjemanummer. Saken ble tatt opp med Posten i et møte 28. august 1999. Hovedregelen er at forsendelsene til samme adresse som er sortert og bundet på postnummer og levert på samme dag, skal komme frem samtidig. Posten vedgikk at det i store forsendelser kan forekomme unntak. Det ble foreslått at SSB kan trykke en tekst på skjemaet, som sier at mottaker skal vente noen dager med å returnere skjema til SSB. Dessuten kan Posten i forbindelse med utsendingen til hovedtellingen gå ut med en orientering til samtlige postterminaler om samtidig distribusjon.

2.7 Svartjenesten

Informasjonsopplegget til PU99 besto av en gratis, grønn telefonlinje og informasjon på SSBs nettsider i tillegg til brosjyren som ble sendt sammen med skjema. Både det grønne telefonnummeret og e-post adressen var oppgitt på brosjyren.

Hensikten med grønn linje var å tilby kontaktpersonene et gratis service- og informasjonstilbud. Linjen ble åpnet 26. mai 1999 kl 08.00. Det var fem personer på grønn linje. Det var satt opp en

telefonsvarer som innringeren ble satt over til når alle linjene var opptatt. Utenom åpningstiden fikk innringeren beskjed via telefonsvarer hvilke tider linjen var åpen.

I perioden rundt tellingstidspunktet 28. mai var åpningstidene som følger:

Onsdag 26. mai: 0800 - 2000
Torsdag 27. mai: 0800 - 2000
Fredag 28. mai: 0800 - 2000
Lørdag 29. mai: 0900 - 1600
Søndag 30. mai: 0900 - 1600
Mandag 31. mai: 0800 - 2000
Tirsdag 1. juni: 0800 - 2000

Utenom vanlig kontortid, fra kl 16.00 til kl 20.00, og på lørdag og søndag var det planlagt to medarbeidere på vakt. Det var minimal pågang utenom kontortid (færre enn 5 henvendelser). På lørdag og søndag var det ikke en eneste telefon. På grunn av liten pågang kuttet vi ned til kun en person utenom kontortid på mandag og tirsdag.

Det var utarbeidet en mappe med informasjon om undersøkelsen til hjelp for de som hadde vakt. Malen for mappen var den som ble brukt under FoB90. Mappen inneholdt:

- en argumentdel
- en faktadel
- et notat om svartjenesten
- vaktlisten
- veiledningen
- brosjyren
- en utvidet veiledning
- datatilsynets tillatelse
- noen sider fra folkeregistreringsloven
- statistikkloven
- litt om telefonkultur
- eksempel på svar på en engelsk eller tysk henvendelse som vi ikke taklet
- et notat om mottaksprotokollen
- blanke ark for notering av henvendelser i forbindelse med undersøkelsen

Vi har mottatt statistikk for grønt nummer 800 41088 i perioden 260599 - 300699. 129 personer har ringt nummeret. Herav fikk 82 svar, noe som gir en svarprosent på 64. 39 har lagt på og 2 personer har ikke fått svar. 5 personer er blitt avvist mest sannsynlig på grunn av sperring i Telenors nett. 2 ganger har alle linjer vært belagt. Hver samtale varte i snitt 104 sekunder. Gjennomsnittlig ringetid før svar var 13 sekunder.

Det er ikke mulig å skille ut hvor mange av samtalene som ble ringt fra mobil iflg. Telenor, men de er inkludert i statistikken.

En viktig erfaring vi gjorde under undersøkelsen er at en grønn telefonlinje krever meget god disiplin når det gjelder åpning og stenging av telefonen. Å ikke stenge alle telefoner i svartjenesten etter endt arbeidstid fører til at den som ringer inn ikke blir satt over til svarapparatet og telefonen ringer uten at den blir besvart.

Det kom inn kun en forespørsel på e-post. Det var også lagt inn informasjon om PU på SSBs sider på Internett. Det var totalt 1 735 oppslag på disse sidene i perioden 1. mai til 25. juli 1999.

2.8 Mottaksprotokoll og innkwittering

Den gjorde det mulig for telefonoperatøren å bla opp i utsendingsfilen og se opplysninger knyttet til hvert skjema som ble sendt ut. Det var mulig å registrere kommentarer og kvitteringskode samt å opprette pekere mellom flere skjema som hører til samme husholdning. Mottaksprotokollen er utviklet av Finn Thorkildsen og er dokumentert. Dokumentasjonen ligger på:

Q:\dok\FoB2000\bolig\provetell\brukerhandbok.doc

Mottaksprotokollen fungerte etter hensikten, men det var få henvendelser over telefonen slik at grunnlaget for å trekke slutninger er noe beskjedent.

Erfaringer fra mottaksprotokollen tilsier at utviklingen av en slik applikasjon trenger tid. Det ble knapp tid til utprøving. Videre bør vi vurdere om hurtigtastene er hensiktsmessige eller om det bør bygges inn mer automatikk. Til slutt er det ønskelig å programmere F3 for å gå tilbake til det forrige bildet.

2.9 Purring

Det ble gjennomført en purring for å øke skjemainngangen. Purringene ble levert på postterminalen i Oslo 18. juni 1999 med svarfrist 2. juli 1999. Skjemainngangen økte fra 38 prosent til 46 prosent (fratrasket dublettene). For å kunne skille mellom skjema som kom inn etter første utsending og etter purringen la vi til et niende siffer i skjemaidenten. Den fremgangsmåten førte til store problemer i bearbeidingen. Skjemaidentene ble lest som numeriske felter, noe som førte til problemer da vi skulle kople den registrerte filen mot utsendingsfilen. Problemet kan illustreres ved hjelp av et eksempel.

La oss si at en åtte-sifret skjemaident fra første utsending var 00010002 og en ni-sifret ident fra purringen tilfeldigvis var 000010002. Vi ba Seksjon for dataregistrering lese skjemaidentene som høyrestilte, numeriske felter. Det førte til at eksemplene ble lest som 10002 med påfølgende problemer i det videre arbeidet. Hadde skjemaidenten vært lest som et alfanumerisk felt ville de innledende nullene ha kommet med og gjort det mulig å skille mellom den første identen på åtte siffer og den andre identen på ni siffer.

Konklusjon er at det til hovedtellingen allerede skal settes av en posisjon i skjemaidenten som angir hvilken utsendelse det aktuelle skjemaet kommer fra. Videre bør feltet for skjemaident leses som et alfanumerisk felt.

2.10 Regnskap for datainnsamlingen

Prøveundersøkelsen har medført følgende kostnader:

	Kroner
Konvolutter	28 560
Bilde i brosjyre	554
Spørreskjema	2 368
Porto	27 673
Frakt	1 045
Norsk lysningsblad	418
Printing og pakking	39 019
Sakkyndig bistand	100 000
Trykking	38 165
Diverse andre kostnader	10 000
Sum anslåtte	247 802

Til og med november 1999 var det registrert følgende timeverk på produkt 6282 Boligtelling, prøveundersøkelse:

Seksjon	Planlagt	Utført
for folke- og boligtelling	1 265	3 702
for dataregistrering	0	47
for metoder og standarder	0	125
for informasjon og publisering	0	51
I alt	1 265	3 925

I alt var det planlagt 1 265 timer for 1999 på produktet. Det faktiske forbruket var på 3 925 timer, eller et overforbruk på 2 660 timer. Derimot var det på 6281 Boligtelling, hovedtelling planlagt 5755 timer, utført 2190 timer. Det gir et underforbruk på 3 565. Konklusjon er at overforbruket på prøveundersøkelsen blir kompensert av underforbruket på hovedtellingen og at mye av arbeidet med prøveundersøkelsen vil komme hovedtellingen til gode.

3 Klargjøring av innkomne skjema

3.1 Innkvittring og åpning

Vi leverte uåpnede konvolutter til Seksjon for innkvittring og dataregistrering. Hensikten var å undersøke om det er mulig å innkvittere ved å lese en strekkode gjennom et vindu i returkonvolutten. Dette ble gjort med en håndscanner. Etter innkvittring ble skjemaidentene returnert på en tekstfil i Word-format. Filen ble konvertert til en flat Unix-fil og brukt for å legge inn en kode og en dato for innkvittring i utsendingsbasen.

Skjemaene ble skjært opp på en langside og innholdet ble manuelt fjernet og sortert for optisk lesing. Flere forsøk har vist at kapasiteten ved en slik fremgangsmåte er på 1 600 konvolutter per person per dag. Etter åpning ble skjemaene lest optisk og verifisert. Vi fikk dataene tilbake på en flat fil, som ble overført til et SAS-datasett for videre bearbeiding. Samarbeidet med Seksjon for dataregistrering fungerte godt.

3.2 Optisk lesing¹

Skjemaen ble lest to ganger. Den første ordinære prøvelesingen ble en meget dårlig test på optisk lesing. Det skyldes blant annet at det var store tekniske problemer med scanneren i det tidspunktet. I tillegg måtte man under defineringen av skjemaet tegne opp en del ruter, som dessverre førte til noe skjev definisjon av skjemaene. Dette førte igjen til at kun et fåtall skjemaer gikk feilfritt gjennom tolkingprosessen. Mye "støy" i de scannede skjemaene (TIFF-filene) forårsaket at vi måtte bruke masseverifisering på spm. 3.

Dette, pluss at man måtte gjøre ting om igjen, gjorde at det ble brukt 24 timer på jobben. Mye av dette var dødtid, og vi kan derfor ikke bruke det som mal for ressursbruk i hovedtellingen.

Seksjon for dataregistrering kjørte derfor en ny test. Man kuttet ut hele forsiden unntatt ID-nummer, slik at kun baksiden ble tolket og verifisert.

Resultatene fra den testen ble:

Omfang:

RA0405-1, spm 12 avkrysningsbokser: 1059 skjemaer

RA0405-2, spm 12 med tallverdier: 1090 skjemaer

Leste felter:

Side 1: Skjemaidentifikasjon

Side 2: Alle spørsmål.

Scanning:

Ca. 1 time. Det var da minimalt med stopp under veis.

Tolking:

RA-0405-1: 645 av 1059 ble fullstendig tolket (61 %), dvs. de trengte ikke verifiseres.

RA-0405-2: 756 av 1090 ble fullstendig tolket (69 %).

Tid : 39 minutter = 0,65 timer

Verifisering:

RA-0405-1: 414 skjemaer; 62 minutter = 1,03 timer (6,6 skjemaer per minutt)

¹ Dette avsnittet bygger på en beskrivelse av resultater og observasjoner fra scanning, tolking og verifisering av årøveundersøkelsen (Kvisla 1999).

RA-0405-2: 334 skjemaer; 40 minutter = 0,67 timer (8,3 skjemaer per minutt)

Verifiseringen gikk fortløpende uten stopp (med unntak av en kort telefonsamtale).

Konklusjon

Den andre testen gir heller ikke et riktig bilde av OCR-prosessen. Her var det ikke dødtid å snakke om, og i realiteten ble bare halve skjemaet behandlet.

Ellers er dommen klar fra Seksjon for dataregistrering når det gjelder spm. 12. Avkryssingsalternativet for BTA og BOA kan ikke anbefales. Der var det mye rot og misforståelser. Den siste testen viser også at man brukte lengst tid på å verifisere den skjemavarianten.

3.3 Manuell registrering av adresse

På side 1 ba vi borteboende studenter om å oppgi semesteradresse. Nederst i spørsmål 3 var det anledning til å føre opp navn og fødselsdato til beboere som ikke var printet på skjema. For å gjøre dette ble det utviklet et elektronisk skjema med oppslagsmulighet mot BEBAS og et adresseregister for å finne henholdsvis fødselsnummer og gatekode. Det er registrert 90 semesteradresser og 364 skjema med minst en ny beboere som ikke er med i familien som skjemaet gjelder for.

4 Analyse

4.1 Frafall

4.1.1 Enhetsfracfall

Skjemaene ble første gang sendt ut 18. mai 1999 med svarfrist 5. juni. De som ikke svarte ble purret 18. juni, med ny svarfrist 2. juli.

Tabell 1 viser en oversikt over utvalget og skjemainngangen. Den totale skjemainngangen før purringen var på 1681 eller 37%. Etter purringen steg skjemainngangen til 2132 eller 46%. Det var ingen signifikante forskjeller mellom strataene i effekten av purring.

Det viste seg at 18 personer sendte inn skjema både fra hovedutsendelsen og purringen. Dublettene ble fjernet før analysen.

Tabell 1 Skjemaflyt for strataene. Frekvens.

Stratum	Bruttoutvalg - utsendte skjema	Returnerte skjema før purring	Nettutvalg - returnerte skjema totalt, fratrukket dubletter	"Bohusholdninger" - skjema fylt ut av eldste person i boligen	
				Prosent	Antall
I alt	4590	1681	2132	46	1870
Studentfamilier	518	160	226	44	189
Herav:					
Studenter	270	67	88	33	60
Studentenes familie	248	93	138	56	129
Samboere	390	119	146	37	117
Vanlige familier	3682	1402	1680	46	1564

Den siste kolonnen i tabell 1 viser antall "bohusholdninger". Med bohusholdninger menes i denne sammenheng husholdninger som har sendt inn ett eller flere skjema og hvor kun skjemaet til den eldste person blir telt med. Dersom flere personer i samme bolig mottok skjema, skulle de yngre personene kun fylle ut eldste person sitt skjemanummer under spørsmål 1, og returnere skjemaet. 586 personer førte opp et skjemanummer. Herav hadde halvparten feilaktig fylt ut sitt eget skjemanummer. I tillegg oppgav noen skjemanummer vi ikke var i stand til å identifisere. Netto gav det 262 skjema som pekte på eldste person sitt skjema i boligen. Disse skjemaene ble tatt bort til den videre analysen av partielt frafall siden de i utgangspunktet skulle være blanke. Med andre ord: av 2132 skjema returnert fikk vi 1870 "bohusholdninger".

Skjemainngangen viser markerte forskjeller mellom strataene. Samboerene og studentene hadde lavere svarprosent enn foreldrene og de vanlige familiene. Samboernes relativt lave svarprosent skyldes nok til dels at metoden med å oppgi eldste persons skjemanummer fungerte dårlig ved at den kompliserte utfyllingen. Svarprosenten til samboere og studenter sett under ett kan også skyldes en livsfase-effekt, siden studenter og samboere i mange tilfeller ikke har kjøpt og etablert seg i egen bolig og derfor har mindre interesse og kunnskap om boligen de bor i. Yngre personer har i tillegg generelt sett en lavere svarprosent fra spørreskjemaundersøkelser.

For studenter kan den lave svarprosenten også ha sin årsak i at vi hadde tellingstidspunkt 28. mai, på slutten av vårsemesteret. En del av disse hadde sannsynligvis avsluttet studiene for det semesteret for å dra hjem. Det inntrykket blir bekreftet av resultatet av spørsmål 11 fra evalueringsskjemaet, som bare skulle fylles ut av studentene, tabell 2:

Tabell 2 Spørsmål 11 fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=43.

"Hvordan mottok du dette skjemaet?".	Frekvens
Jeg fylte ut men jeg var hos mine foreldre på besøk	18
Skjemaet ble sendt til min semesteradresse av mine foreldre	15
Skjemaet ble omadressert til min semesteradresse av Posten	7
Skjemaet ble fylt ut over telefon	3

Av de som fylte ut spørsmål 11 fra evalueringsskjemaet, var det 18 av 43 som fylte ut skjemaet hos foreldrene. Tellingstidspunktet for FoB blir 3. november, noe som er gunstigere sett i forhold til studentene da de ennå er i gang med studiene. Men vi bør uansett være årvåkne på at skjemaet bør kompliseres minst mulig, og at det kan bli påkrevd med ekstra tiltak for de yngste gruppene om vi skal få en like god svarprosent fra dem.

4.1.2 Partielt frafall

Partielt frafall er en indikasjon på hvor bra spørsmålene fungerer. For at oppgavegiver skal svare på enkeltspørsmål i en postal undersøkelse er det en rekke faktorer som bør være til stede for å motivere respondenten. En viktig faktor er at spørsmålet ikke stiller for store krav til oppgavegiveren, verken når det gjelder begrepsbruk eller svaralternativer. Hvis respondenten føler at et spørsmål krever for mye tid og innsats for å forstå hvordan det skal fylles ut, er det en risiko for at han eller hun unnlater å svare på det.

Tabell 3 viser frafallet på hvert spørsmål, rangert etter størrelsen på frafallet. Spørsmål 1, 2, 3, 17, 19 og 20 hadde først et hovedspørsmål hvor respondenten måtte krysse ja eller nei. Dersom oppgavegiver unnlot å krysse ja eller nei, regnes det som frafall i tabell 3. I spørsmål 14 skulle det angis hvilke oppvarmingskilder som brukes for oppvarming av boligen. I praksis har så godt som alle boliger en oppvarmingskilde, så dersom ingen av dem er avmerket, ble det regnet det som frafall. Spørsmål 18 bestod av en rekke ja-nei spørsmål. Hvis ingen av disse ble besvart, ble det også regnet som frafall.

Tabell 3 Partielt frafall. Frekvens. N=1870

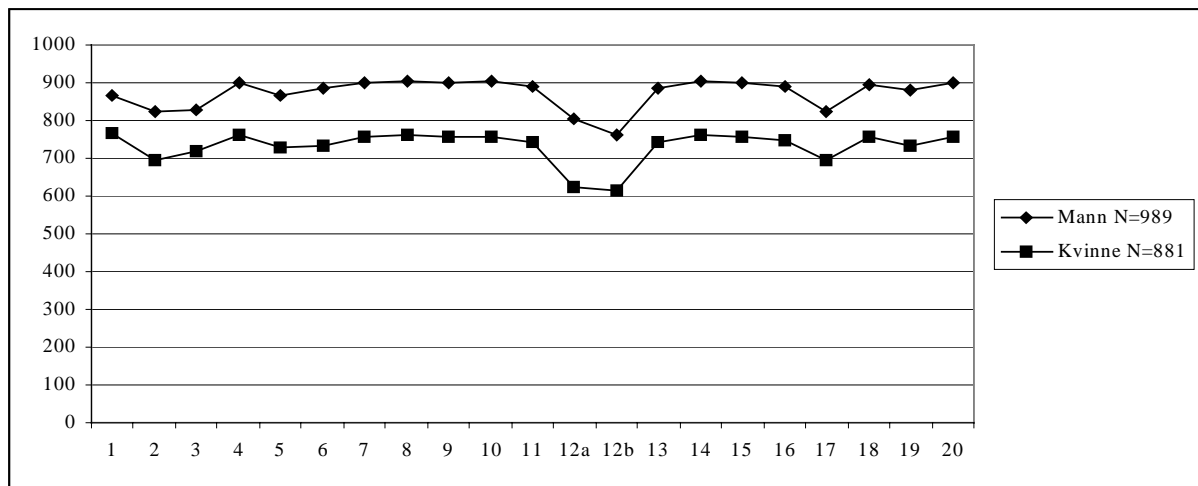
Spørsmål	Frafall	
	Absolutt	Prosent
12b. Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter? BOA	496	27
12a. Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter? BTA	442	24
17. Har boligen din flere etasjer?	354	19
2. Er du student?	352	19
3. Er det flere personer født før 1984 som bor i boligen?	322	17
5. Hvor mange boliger er det i bygningen?	277	15
19. Bor du i et tettsted?	254	14
6. Når ble bygningen bygd?	251	13
13. Hvor stor andel av boligen er oppvarmet om vinteren?	240	13
11. Hvor mange rom på 6m ² eller mer er det i boligen	237	13
1. Har det kommet flere skjema til boligen din?	235	13
16. Hva slags kloakkanlegg har boligen?	229	12
18. Har boligen...	217	12
15. Har boligen innlagt vann fra offentlig eller privat vannverk?	216	12
20. Kan en person som bruker rullestol komme inn i boligen ved egen hjelp?	216	12
7. Hva slags eie- eller leieforhold er det til boligen?	214	11
9. Hvor mange WC finnes det i boligen?	212	11
14. Hvordan bli boligen varmet opp	207	11
4. Bor du i... (bygningstype)	207	11
10. Er det kjøkken i boligen?	205	11
8. Hvor mange bad finnes det i boligen?	204	11

I tabell 3 har vi summert frafallet fra begge skjematypene. I gjennomsnitt var frafallet på 226 per spørsmål eller 14 prosent. Med utgangspunkt i spørsmål 8, som hadde det minste partielle frafallet, kan vi konkludere med at minst hver niende oppgavegiver hadde et uoverkommelig problem med ett eller flere spørsmål.

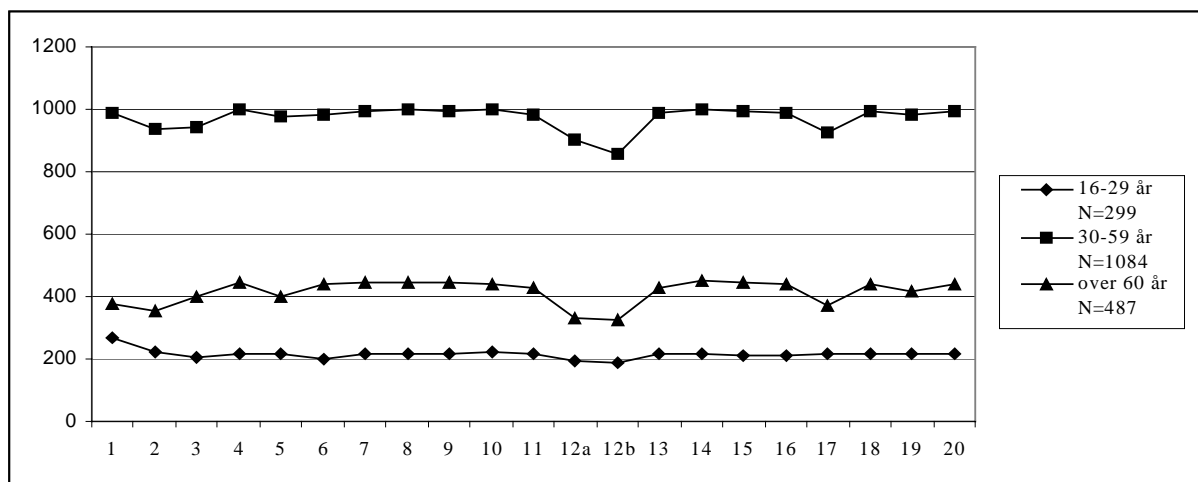
Spørsmål 12 om areal har det største partielle frafallet. Om lag hver fjerde oppgavegiver hoppet over spørsmålet. Frafallet øker fra spørsmål 12a til 12b. Det store frafallet er en klar indikasjon på at spørsmål 12 i sin nåværende form ikke fungerer tilfredsstillende. Dette framgår også tydelig av figur 2 til og med 5, og kan tyde på at det å svare på to arealspørsmål gjorde utfyllingen vanskeligere. Arealsspørsmålet blir drøftet nærmere i avsnitt 4.2.2.

Spørsmålet 17 om flere etasjer i boligen, 2 om studenter, 3 om beboere født før 1984 og 5 om antall boliger i bygningen hadde også frafall som var over gjennomsnittet.

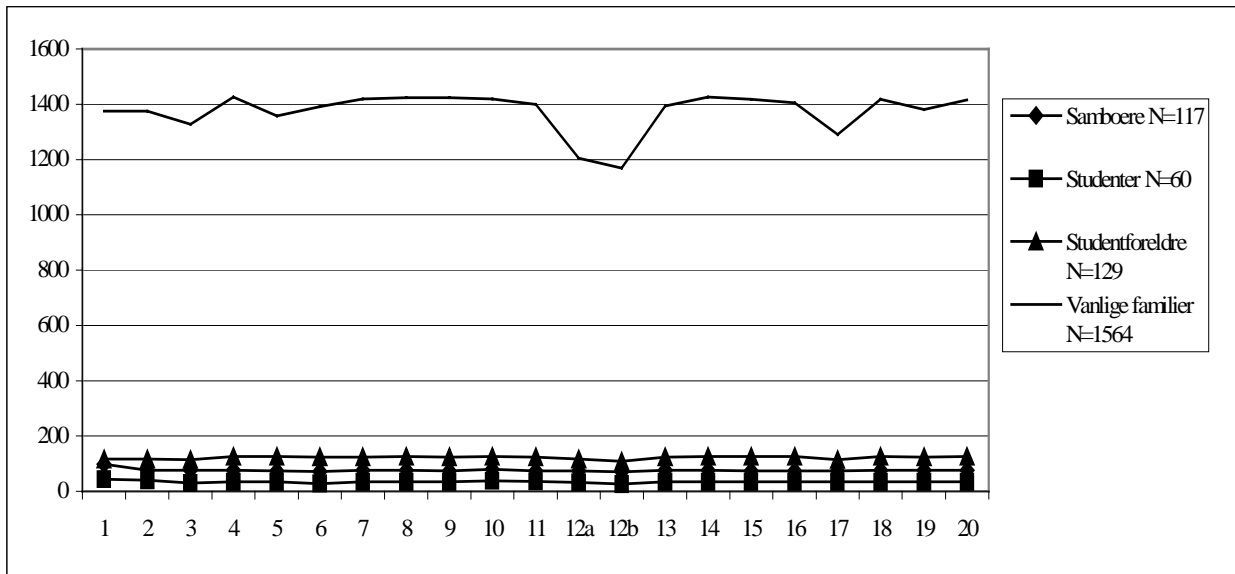
Figurene 2 - 5 viser utfyllingsfrekvensene for de forskjellige spørsmålene, etter henholdsvis kjønn, alder og stratum. Det ble ikke avdekket signifikante forskjeller mellom kategoriene i hver figur. Alle diagrammene viser lav svarfrekvens for spørsmål 12 og 17. Rangeringen av spørsmålene i tabell 3 tilskrives derfor spørsmålenes generelle vanskelighetsgrad, ikke at rangeringen er påvirket av spesifikke vansker for en gruppe.

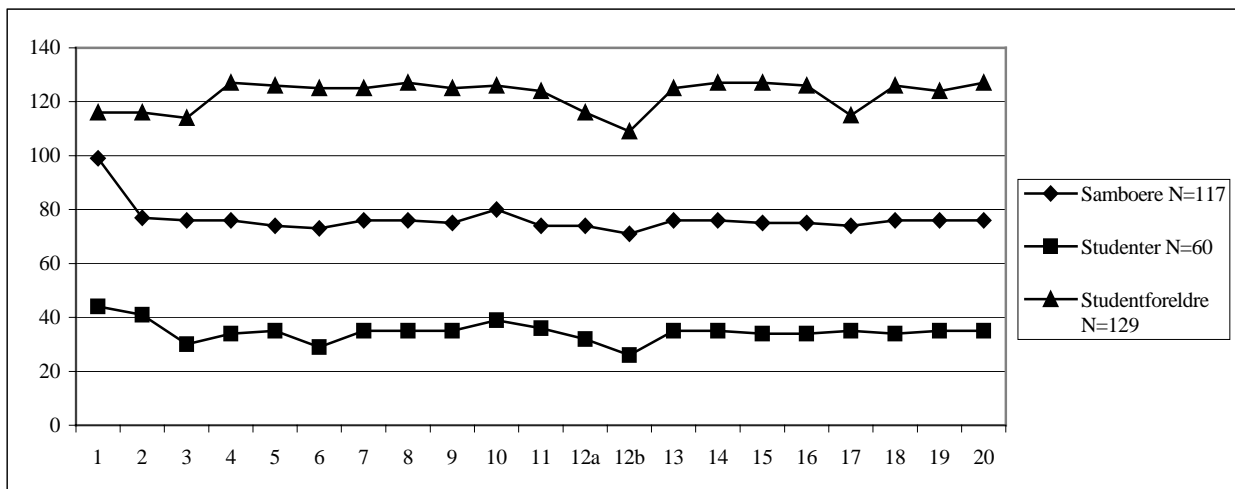
Figur 2 Besvarte spørsmål etter kjønn. Frekvens

Figur 3 Besvarte spørsmål etter alder. Frekvens

Figur 4 Besvarte spørsmål etter stratum. Frekvens

Figur 5 Besvarte spørsmål stratum 1 (studenter og studentforeldrene) og 2 (samboere). Frekvens

4.2 Boligskjema

Målet med prøveundersøkelsen var å finne fram til feilkilder og gi anbefalinger til hovedtellingen. Innkomne skjema ble derfor ikke revidert og manglende svar ble ikke imputert.

4.2.1 Boligskjemaet side 1

Boligskjemaets side 1 er nærmere beskrevet i avsnitt 1.3.1.

Spørsmål 1 - flere skjema til boligen

Side 1 inneholder de mange delene som skal til for å lage husholdninger. Det er mye informasjon og spesialtilfeller man skal forholde seg til. Vi forventet at dette ville bli komplisert for mange, og som vist i tabell 1 var utfyllingen av skjemanummer (spørsmål 1) av dårlig kvalitet. Vi fikk etablert 1870 bohusholdninger ved å koble sammen 262 skjema. Vi hadde forventet å få etablert færre

bohusholdninger enn 1870. For stratumet samboere vet vi at det kom to skjema til hver bolig. Av de 146 returnerte samboerskjemaene fikk vi bare koplet 29 samboerskjema med resultatet 117 boliger.

Av de 146 skjemaene var det imidlertid 20 enkeltsamboere, altså 20 tilfeller hvor bare én av samboerne returnerte skjema. De resterende 126 skjemaene ble sendt inn av 63 par ($126 / 2 = 63$). De 29 parene vi fikk koblet sammen utgjør med andre ord i underkant av halvparten av det totale antall samboerpar. De 126 skjemaene dannet til sammen 97 husholdninger ($126 - 29 = 97$). Uten forhåndskunnskap om at dette gjaldt samboere i samme bolig ville vi dermed fått en overestimering på 34 bohusholdninger i forhold det faktiske antallet husholdninger på 63. Dette kan til dels skyldes at en rekke husstander ikke fikk skjemaet på samme dag, og derfor ikke kunne oppgi skjemanummeret til det andre skjemaet som allerede hadde blitt sendt inn.

Spørsmål 2 - semesteradresse

I spørsmål 2 var det 37 personer som fylte ut semesteradresse. To av disse var institusjonsbeboere som hadde forandret institusjonsadressen til folkeregistrert adresse. Av de 35 som var studenter og fylte ut riktig, var 28 studenter fra studentstratumet, 7 var studenter fra stratumet for vanlige familier.

Spørsmål 3 - flere beboere i boligen

En manuell og kvalitativ gjennomgang av skjemaene viste at mange under spørsmål 3 også førte opp personer som hadde fått eget skjema. Resultatmessig gjør ikke det noe, vi får koplet sammen personene til en bohusholdning på den måten også, men det viser at flere ikke fullt ut forsto spørsmålene og forholdene mellom dem. I 14 tilfeller ble personer født etter 1983 ført opp. En annen fremtredende feil var at flere brukte de ledige linjene i preprintlisten for å fylle ut navnene, ikke linjene under som meningen var.

Spørsmål 3 krever at respondenten tar tid og setter seg inn i hvilke grupper av personer vi ønsker, og ikke ønsker, ført opp. Vi forventet derfor på forhånd problemer med spørsmål 3, og derfor spurte vi eksplitt i spørsmål 8a fra evalueringsskjemaet om hvordan de opplevde spørsmålet.

Tabell 4. Spørsmål 8a fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=1410.

"Angi på skalaen fra 0 til 5 hvor store problemer du hadde med å svare på spørsmål 3 om beboere"	Frekvens	Prosent
0. Ingen problemer	1178	84
1.	79	6
2.	61	4
3.	38	3
4.	22	2
5. Store problemer	32	2

84 prosent oppgav å ikke ha problemer med spørsmålet. Det er likevel sannsynlig at flere av disse ikke var klar over at de svarte feil på spørsmålet, og verdt å merke seg at i følge tabell 3 var dette et av de spørsmålene som hadde et partielt frafall på 17 prosent, noe over gjennomsnittet som var på 16 prosent.

De som hadde problemer, oppgav følgende grunner:

Tabell 5. Spørsmål 8b fra evalueringsskjemaet.

"Hvorfor svarte du ikke 0?" (Opptil 3 grunner)	Frekvens
Uklart: Skal barn etter 1983 være med?	44
Uklart: Skal studenter/elever født før 1984 føres opp?	23
Uklart: Hva er forskjellen mellom del 1 og 3?	22
Ikke lest veiledningen	8
Navn og fødselsnummer til leieboer ukjent	6
Uklart: Hva med barn som veksler med å bo hos mamma og pappa?	4
Har ikke sendt flyttemelding, men har bodd der tidligere	3
Bor der, men har ikke sendt flyttemelding	3

De to grunnene som oppgis hyppigst, har med aldersgrensen å gjøre. En grunn er også vanskeligheter med å forstå forholdet mellom spørsmål 1 og 3. Spørsmål 1 angår personer i boligen som også har fått skjema, mens spørsmål 3 skal fange opp dem som ikke har fått skjema.

At såpass mange i tabell 4 oppgav å ikke ha noen problemer, kan skyldes at ikke så mange bor i flerfamiliehusholdninger og dermed ikke møter utfordringene med å svare på spørsmål 1 og 3. Flere var heller ikke klar over at de fylte ut skjemaet feil fordi mange førte opp barna født etter 1983. Det inntrykket blir bekreftet av analysen av samboerstratumet. Mange samboere unnlot å oppgi skjemaepkere. Selv om flerfamiliehusholdningene utgjør et mindretall av populasjonen, er det et sentralt mål for FoB-en å få gode data og unngå systematiske feil når husholdningene koples sammen. Det bør derfor fokuseres på å forbedre og gjøre side 1 på spørreskjemaet mindre komplisert til hovedtellingen.

Konklusjon fra side 1

- Side 1 må omarbeides vesentlig.
- Spørsmål 1 fungerer dårlig i sin nåværende form og kommer for tidlig.
- Spørsmål 2 er rettet mot studenter, men spørsmålet om riktig faktisk adresse bør gjelde for hele populasjonen av kontaktpersoner. Ordlyden på spørsmål 2 må endres slik at spørsmålet vil gjelde for alle.
- Spørsmål 3 inviterer til å føre opp flere beboere på feil sted. Det er ikke klart nok at personer født etter 1983 ikke skal være med.

4.2.2 Boligskjemaet side 2

Side 2 på boligskjemaet er nærmere beskrevet i avsnitt 1.3.2. Begge variantene av side 2 er gjengitt i vedleggene 3 og 4.

Spørsmål 12 - areal

Vi vurderte på forhånd spørsmål 12 om areal for å være vanskelig. Både bolig- og bruttoareal måtte oppgis. Begrepene kunne lett forveksles med andre arealbegrep som bruksareal, boareal og grunnflate. De som ikke hadde bolig- og bruttoareal oppgitt på boligpapirene sine, ble nødt til å regne dem ut. Dette krever både at man har godt øyemål for meter og at man setter seg inn i definisjonene slik at riktige rom blir regnet med. Spørsmål 12 topper tabell 3 over partielt frafall. Omtrent hver fjerde oppgavegirer unnlot å svare på arealspørsmålene og frafallet økte fra 24 for spørsmål 12a til 27 prosent for spørsmål 12b.

Det var likevel en klar overvekt av personer som hadde lite eller ingen problemer med å svare på arealspørsmålene, tabell 6:

Tabell 6. Spørsmål 9a fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=1424.

"Angi på skalaen fra 0 til 5 hvor store problemer du hadde med å svare på spørsmål 12 om boligstørrelse"	Frekvens	Prosent
0. Ingen problemer	667	47
1.	187	13
2.	186	13
3.	164	12
4.	85	6
5. Store problemer	135	9

De som svarte at de hadde problemer med arealspørsmålene fikk et oppfølgingsspørsmål om hvorfor de hadde problemer. Tabell 7 viser to trender. Den ene trenden viser at mange var usikre. Ved å aggregere tabell 7 kan vi konkludere at om lag 2/3 av de som hadde problemer med arealspørsmålene var usikre på et eller annet. Den andre trenden viser at om lag 1/3 hadde problemer, men at de forsøkte å løse problemet på en rasjonell måte ved å lete fram skriftlig informasjon, måle opp og regne ut eller ved å ta kontakt med borettslaget eller vaktmesteren.

Tabell 7. Spørsmål 9b fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=576.

"Hvorfor svarte du ikke 0 på spørsmål 9a?"	Frekvens	Prosent
Usikker, herav:	373	65
Vet ikke, usikker, gadd ikke undersøke, tidkrevende, vanskelig etc	264	
BTA=grunnflate? Usikker om gang, entre, trapp o.l. skulle regnes med	61	
Uklart forskjellen på BTA og BOA	44	
Aldri målt opp	4	
Rasjonell løsning, herav:	203	35
Måtte lete fram takstpapirer, leiekontrakt, salgsoppgaver e.l.	106	
Måtte måle, regne ut, tenke, huske	82	
Ikke oppgitt i leiekontrakt	9	
Boligbyggelag, styret, forretningsfører, vaktmester etc visste ikke	6	

Konklusjonen fra tabell 6 er at det er en klar overvekt av personer som hadde lite eller ingen problemer med å svare på arealspørsmålene. Det ble bekreftet av spørsmål 10 på evalueringsskjemaet. De fleste var mer eller mindre sikre på at de svarte riktig på spørsmålet om areal, tabell 8:

Tabell 8. Spørsmål 10 fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=1420.

"Hvor sikker er du på at svaret ditt på spørsmål 12 om boligstørrelse er riktig?"	Frekvens
0. Veldig usikker	121
1.	62
2.	109
3.	173
4.	342
5. Helt sikker	613

Hovedproblemet med spørsmål 12 om areal synes derfor ikke først og fremst å være at det var så vanskelig å forstå i seg selv, selv om det er vanskelig for noen, men at det krever litt innsats fra respondentene for å finne fram til korrekt svar.

Arealspørsmålet var mest tidkrevende og vanskeligst å forstå. Hele 517 respondenter eller om lag hver tredje, påpekte at de brukte mest tid på arealspørsmålet. Evalueringsskjemaet hadde et spørsmål om det var ord eller begreper som var vanskelig eller dårlig forklart. I alt 138 ord eller begrep ble ført opp, herav var det 40 henvisninger til arealbegrepene.

Selv om de fleste ifølge tabell 8 var sikre på at de svarte riktig på arealspørsmålet, kan det likevel også i dette spørsmålet være noen som har svart feil uten å være klar over det. Vi testet derfor den logiske sammenhengen, eller konsistensen, i de svarene som oppgavegiverne oppgav.

En generell hypotese er at hvis rettleiding, spørsmålsformulering og svaralternativer er godt laget, så vil graden av konsistens være stor. Det betyr at oppgavegiver forstår spørsmålene og finner passende svarkategorier. Er spørsmålsformuleringen uklar, eller finner ikke oppgavegiver passende svarkategorier, er det rom for misforståelser. De vil kunne vise seg som manglende konsistens.

Konsistensanalysen av spørsmål 12 bruker de samme kriteriene som ble satt i FoB90 (Skogvoll 1992, s. 28). Man identifiserte oppgitte boligareal (BOA) som usannsynlig høyt eller lavt i forhold til det oppgitte antall beboelsesrom i boligen (spørsmål 11 i PU99). I tillegg undersøkes det hvor mange som har oppgitt boligareal til å være større eller like stor som bruttoareal, da boligareal alltid skal være mindre enn bruttoareal.

Til PU99 ble det sendt ut to typer skjema, hvor areal enten skulle skrives direkte inn med tall, eller angis ved hjelp av avkrysningsbokser. Det blir derfor gjort separate konsistensanalyse for hver skjematype. De skyggelagte cellene i tabell 9 og 10 representerer de svarene som ikke var konsistente.

Tabell 9. Konsistens mellom antall rom og boligareal. Skjematype 1. N=914

Antall rom	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totalt
1 49 m ² boligareal	20	38	7	8	6	0	0	0	3	82
50 59 m ² boligareal	0	31	16	4	0	0	0	0	1	52
60 79 m ² boligareal	0	13	52	32	15	2	2	0	0	116
80 99 m ² boligareal	1	2	24	54	30	13	4	2	1	131
100 149 m ² boligareal	0	5	12	36	31	22	11	10	8	135
150 199 m ² boligareal	0	1	0	4	6	11	9	4	19	54
200 m ² boligareal	0	0	2	5	2	4	3	4	15	35

For skjematype 1 var det 605 respondenter som svarte på både spørsmålet om boligareal og antall rom. Herav var 31 svar ikke konsistente. 309 respondenter unnlot å besvare minst et av spørsmålene.

Enkelte arealverdier på skjematype 1 var ikke lesbare. Det skyldes at noen avkrysninger var vanskelig å lese eller tolke.

714 oppgav bruttoareal (BTA), men 43 var ikke lesbare og 200 ikke besvart. 668 oppgav boligareal (BOA), men 41 var ikke lesbare og 246 ikke besvart.

I tillegg var det en del som oppgav at bruttoareal var mindre enn boligareal.

Antall personer som har oppgitt BTA til å være mindre enn BOA: 79

Antall personer som har oppgitt BTA til å være lik BOA: 75

Tabell 10. Konsistens mellom antall rom og boligareal. Skjematype 2. N=956

Antall rom	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totalt
1 49 m ² boligareal	26	35	6	2	2	1	1	0	1	74
50 59 m ² boligareal	1	28	17	7	2	0	0	0	0	55
60 79 m ² boligareal	1	37	76	39	16	6	0	0	0	175
80 99 m ² boligareal	1	3	30	60	25	15	4	4	2	144
100 149 m ² boligareal	2	2	9	28	45	20	14	5	11	136
150 199 m ² boligareal	0	0	1	1	5	6	15	7	23	58
200 m ² boligareal	0	0	8	3	2	3	5	6	23	50

For skjematype 2 var det 692 respondenter som svarte på både spørsmålet om boligareal og antall rom. Herav var 32 svar ikke konsistente. 264 respondenter unnlot å besvare minst et av spørsmålene.

714 oppgav BTA - 242 ikke besvart.

706 oppgav BOA - 250 ikke besvart.

62 personer oppgav BTA til å være mindre enn BOA.

80 personer oppgav BTA til å være lik BOA.

Det partielle frafallet er noe større for skjematype 1 med avkrysningsbokser, mens antall inkonsistente svar er noenlunde likt mellom de to skjematypene. Sett under ett kommer det fram at 63 av 1297 svar ikke er konsistente i forhold til antall rom, og at 296 personer har oppgitt at bruttoareal er mindre eller lik boligareal.

Det er rimelig å anta at det noe større frafallet på skjematype 1 skyldes at respondenten ikke forsto hvordan han eller hun skulle bruke avkrysningsboksene, og følgelig valgte å hoppe over spørsmålet. Uansett skjematype, spørsmålet har et så stort frafall, samt et så stort antall inkonsistente svar at spørsmålet ikke kan benyttes i sin nåværende form under hovedtellingen.

I FoB90 var arealspørsmålet et lukket spørsmål med intervaller for arealstørrelse, og respondenten skulle kun sette et kryss. Denne metoden letter oppgavebyrden for respondenten, samtidig som det vil innebære atskillig besparelser med hensyn til optisk lesing. Motargumentet er likevel at det gir et mindre nøyaktig arealmål enn hva vi ville fått dersom respondenten selv skulle skrevet ned den nøyaktige størrelsen. Men veid opp mot det store frafallet og antallet åpenbare feil i svarene som de åpne spørsmålene hadde, vil et lukket spørsmål likevel gi bedre datakvalitet.

At 296 av 1297 personer svarte at bruttoareal er større eller lik boligareal, tyder på at det å svare på to arealspørsmål førte til økte problemer og begrepsforvirring dem imellom. Vi bør derfor kun spørre om boligareal til hovedtellingen, slik at oppgavegiverne bare trenger å forholde seg til ett arealmål. Boligareal består av arealet til boligens hoveddel (alle rom til boligformål) og er sammenlignbart med FoB90. Det bør også vurderes om det er mulig å gjøre plass til noe veiledning på skjemaet.

Spørsmål 17 - etasjer

I spørsmål 17 ønsket vi å vite hvilke etasjetyper boliger med flere etasjer har. Vi forventet en del vanskeligheter med dette spørsmålet fordi etasjetyperne skulle passe til alle bygningstyper. Videre ventet vi vanskeligheter når folk skulle skille mellom etasjetyper. Det er for eksempel ikke så lett å skille mellom en kjeller- og underetasje.

Som allerede vist i tabell 3, hadde spørsmål 17 et høyt partielt frafall på 19 prosent. På hovedspørsmålet "Har boligen din flere etasjer?" svarte 840 respondenter ja og 676 svarte nei. De som svarte ja, skulle fylle ut om boligen består av forskjellige etasjetyper. De som svarte nei skulle gå videre til neste spørsmål. Som betingelser for inkonsistens viser de skraverete cellene i tabell 11 antallet

som gjorde motsatt i forhold til hovedspørsmålet. Hvert spørsmål representeres med en kolonne, med totalt antall inkonsistente svar avgitt.

Tabell 11. Svar for hver etasjetype. Frekvens.

Flere etasjer?	Etasjetyper	Kjeller	Under etasje	Første etasje	Andre etasje	Tredje etasje	Innredet loft
JA	Ja	422	245	556	409	128	85
	Nei	107	156	19	78	169	236
	Ikke besvart	311	439	265	353	543	519
NEI	Ja	12	2	5	7	4	3
	Nei	2	3	1	1	1	5
	Ikke besvart	662	671	670	668	671	668
Totalt	Inkonsistens/ Kolonne-sum	325/ 1516	444/ 1516	271/ 1516	461/ 1516	548/ 1516	527/ 1516

Gjennomsnittlig 429 av 1516 svar var inkonsistente.

Alle spørsmålene sett under ett, av de 840 personene som oppgav å ha en bolig med flere etasjer, var det bare 240 som svarte på alle etasjetyperne (tabell 12).

Tabell 12. Avgitte svar for de 6 underspørsmålene i spørsmål 17. Frekvens.

Antall svar	0	1	2	3	4	5	6
Personer	137	93	137	159	44	30	240

I alt svart 840 personer på underspørsmålene, herav var det 600 som ikke svarte på alle spørsmålene.

Etasjespørsmålet innebærer problemer i sin nåværende form. Størst problemer har de som krysser av for "Ja", boligen har flere etasjer, og som da blir bedt å oppgi hvilke etasjer det dreier seg om (tabell 11). Her skulle det svares "ja" eller "nei" for hver etasjetype. Ikke besvart blir registrert som feil. Det viser seg at en stor andel av de som har oppgitt å ha flere etasjer har unnlatt å svare på hvilke etasjer det dreier seg om (tabell 12). Det er rimelig å anta at mange kun har krysset av "ja" for de etasjer boligen har og har latt være å krysse av "nei". Prosentandelen inkonsistente svar ble derfor veldig høy, og spørsmålet fungerer ikke slik det står nå. Løsningen kan eventuelt være å endre svaralternativene ved at oppgavegiver bare skal krysse "Ja" for de etasjer han har, og kutte ut kolonnen med "nei" rubrikker.

I skjematype 1 ble det også tatt med et underspørsmål for å fange opp de som bor i blokkleilighet som strekker seg over flere etasjer.

Spørsmålet lød: "Har boligen din flere etasjer og består av flere etasjer i blokk? Kryss av for ja eller nei. 222 svarte "Ja", 107 svarte "nei" og 585 lot være å svare.

Det store partielle frafallet på 585 av 914 er en klar indikasjon på at spørsmålet ikke blir forstått av respondentene. I tillegg er det rimelig å anta at en stor andel av de 222 respondentene som svarte at boligen består av flere etasjer i en blokk har misforstått bolig- eller bygningsbegrepet. Antakelig har de ment å svare at i deres bygning er det flere etasjer, altså flere blokkleiligheter. Spørsmålet må gjøres mer forståelig eller utelates til hovedtellingen.

Spørsmål 19 - tettsted

I spørsmål 19 ble respondenten bedt om å oppgi om man bodde i et tettsted. Dette er et nytt spørsmål i forhold til tidligere folke- og boligtellinger, men er en viktig opplysning for prisindeksen for bruktboliger som i fremtiden muligens kan lages fra registerinformasjon. Som for spørsmål 17, satte vi

opp betingelser for konsistens som testet om respondentene fulgte anvisningene etter at de hadde svart ja eller nei på hovedspørsmålet (tabell 13). Svarte de ja (N=1406), skulle de gå videre til neste spørsmål, svarte de nei (N=210) skulle de fylle ut avstanden til nærmeste tettsted. Det partielle frafallet er på 254 eller 22 prosent og ligger over gjennomsnittet.

Tabell 13. Konsistens mellom tett/spredt og avstand til nærmeste tettsted. Frekvens.

Bor du i et tettsted?	under 3 km	3 7,9 km	8 km og over	Ingen avstand angitt
Ja	28	2	1	1375
Nei	91	40	20	59

Av 1616 besvarelser var 90 avgitte svar ikke konsistente.

Andelen inkonsistente svar er relativt liten, men spørsmålet skiller seg ut fra de øvrige spørsmålene på skjemaet. Det angår ikke boligen direkte. Tett/spredt koden blir nå maskinelt oppdatert i GAB og det er meget sannsynlig at informasjon om avstand til nærmeste tettsted kan hentes fra en GIS-applikasjon. Dette, i tillegg til det store partielle frafallet på 22%, gjør det fornuftig å utelate spørsmålet til hovedtellingen.

Andre spørsmål

Flere av spørsmålene bør justeres til hovedtellingen. Noen personer som ifølge spørsmål 4 bor i rekkehus, kjedehus eller småhus med 3 eller 4 boliger oppgav å kun ha én bolig i bygningen. En mulig forklaring er at respondenten biter seg merke i ordet "småhus", og finner ut at det best beskriver den boligen man bor i, isteden for å krysse av for enebolig. En mulig løsning vil være å ha "Rekkehus og kjedehus" og "Småhus med 3 eller 4 boliger i bygningen" som separate kategorier.

Kategorien "Enebolig" i spørsmål 4 bør også deles i to for å skille mellom eneboliger med og uten hybel. Det bidrar til at respondenten blir bevisstgjort på at en hybel bør regnes som egen bolig. Det er viktig informasjon når vi skal avgrense bohusholdninger.

Kategorien «Våningshus, kårbolig, forpakterbolig eller lignende i tilknytning til gårdsdrift» bør deles opp i flere kategorier for å signalisere at de regnes som separate boliger og bohusholdninger, selv om de tilhører samme gård.

Spørsmål 20 om hvordan boligen passer til rullestolbrukere var et nytt spørsmål i forhold til bolig tellingen, men fungerte overraskende godt. Frafallet på 12 prosent er ikke høyt sammenlignet med andre spørsmål (jf. tabell 3), og det var også en relativt høy andel av de som krysset ja i hovedspørsmålet som gikk videre og fylte ut underspørsmålene. For eksempel var det på spørsmål 17 bare 240 av 840 (29 prosent) som svarte på alle underspørsmålene (jf. tabell 14), mens i spørsmål 20 om rullestolbruk var det 255 av 297 (86 prosent). Vi konkludere at spørsmålet fungerer i sin nåværende form.

Spørsmål 11 om antall rom over 6m² ble nevnt som det spørsmålet hvor veiledningen oftest ble brukt (tabell 14) og nest oftest som vanskeligst å besvare (tabell 15). På forhånd hadde vi ikke regnet med at det skulle være noe problem, men sannsynligvis har flere sett det som mest naturlig ut ifra spørsmålsformuleringen å telle totalt antall rom, uansett type. Derimot hadde vi en lang rekke med rom som vi bad oppgavegiverne om å ikke regne med. Det har sannsynligvis vært problematisk å avgjøre om enkelte rom skulle regnes med eller ikke. Og vi stilte egentlig to spørsmål i ett, for i tillegg måtte det for hvert rom avgjøres om det var over seks kvadratmeter.

Tabell 14. Spørsmål 7 fra evalueringsskjemaet, bruk av veiledning. Frekvens.

"Brukte du veiledningen? På hvilke spørsmål?" (Opptil 5 spørsmål)	Frekvens
11. Antall rom	230
11. Areal	221
3. Flere personer i boligen	87
17. Etasjer	69
19. Tettsted	63
5. Boliger i bygningen	59
20. Rullestol.	54
1. Flere skjema til boligen	36
16. Kloakkanlegg	29
4. Bor du i...	20
10. Kjøkken	18
2. Er du student?	16
6. Når bygningen ble bygd	15
13. Andel av boligen oppvarmet	4
15. Vannverk	4
7. Eie-/leieforhold	3
14. Hvordan boligen varmet opp	3
18. Har boligen...	3
8. Antall bad	2
9. Antall WC	1

Tabell 15. Spørsmål 2 fra evalueringsskjemaet, vanskeligst å besvare. Frekvens.

"Hvilke spørsmål synes du var vanskeligst å besvare?" (Opptil 3 spørsmål)	Frekvens
12. Areal	552
11. Antall rom	153
6. Når bygningen ble bygd	108
17. Etasjer	108
13. Andel av boligen oppvarmet	85
3. Flere personer i boligen	79
20. Rullestol.	58
16. Kloakkanlegg	49
15. Vannverk	47
10. Kjøkken	41
18. Har boligen...	36
5. Boliger i bygningen	32
1. Flere skjema til boligen	29
19. Tettsted	29
14. Hvordan boligen varmet opp	26
4. Bor du i...	24
7. Eie-/leieforhold	20
8. Antall bad	19
9. Antall WC	12
2. Er du student?	7

Konklusjon fra side 2

Det ble avholdt et møte om resultater i prøveundersøkelsen. Referatet fra møte gir en oversikt over de enkelte spørsmåls status (Johnsen 1999).

- Spørsmål 4 Bygningstype: må få flere svaralternativer for å kunne skille mellom eneboliger med og uten hybel og mellom våningshus med og uten kårbolig. Folk som bor i små hus av type enebolig skal bli veiledet til ikke å krysse av på "Rekkehus, kjedehus eller småhus med 3 eller 4 boliger ri bygningen".
- Spørsmål 6 Bygningsår: det må vurderes om det skal brukes en ny formulering. Et forslag er "Når ble bygningen du bor i klar for innflytting?". Fordelen med den nye formuleringen er at spørsmålet ikke trenger spesiell veiledning utover formuleringen i spørsmålet.
- Spørsmål 11 Antall rom: det må vurderes om det skal brukes en ny formulering. Et forslag er "Hvor mange oppholdsrom og soverom over 6 m² er det i boligen?".
- Spørsmål 12 Areal: Spørsmålet bør endres, både mht hvilke arealstørrelser vi ber om og hvordan spørsmålet skal formuleres . Forskjellige metoder bør testes.
- Spørsmål 16 Kloakkanlegg: I stedet for å forklare at septiktank regnes som privat kloakk i veiledningen er det bedre å ha "Septiktank eller annen privat kloakk" som svaralternativ.
- Spørsmål 17 Etasjer: Det må avgjøres om spørsmålet skal være med siden boligadresseprosjektet muligens kan gjøre spørsmålet overflødig. Hvis spørsmålet fortsatt skal være med bør det utvikles videre.
- Spørsmål 18 Har boligen ... : Designet på svarkategoriene må endres.
- Spørsmål 19 Tettsted: Spørsmålet utelates i hovedtellingen da informasjonen kan hentes fra andre kilder.
- Spørsmål 20 Rullestol: Designet på svarkategoriene må endres.

Rådgivende utvalg anbefalte i møte av 18. oktober 1999 at spørsmålet om det er heis i bygningen bør tas med (Hendriks 1999).

4.3 Skjemametodisk vurdering

Gustav Haraldsen, Seksjon for metoder og standarder har vurdert boligskjemaet, veiledningen og brosjyren til PU99 (Haraldsen 1999). I dette avsnitt er Haraldsen vurdering gjengitt.

Spørreskjemasidene er vurdert på grunnlag av fire kriterier:

1. Kompakthet. Dvs. hvor kompakte spørreskjemasidene fortøner seg. Tekstfelt som går over mange linjer, mange og sammensatte spørsmål bidrar til at spørreskjemasidene fortøner seg som kompakte (og avskrekkende).
2. Kompleksitet. Mange forskjellige spørsmålstyper og spørsmålsoppsett, mange skifter mellom spørsmål som skal leses og besvares på forskjellig måte og bruk av forskjellige skrifttyper og farger bidrar til å gjøre spørreskjemasidene kompliserte
3. Distinksjoner. Bruk av skriftstiler, nummerering, linjer, piler og bokser på en måte som forteller hva slags tekst eller spørsmål det dreier seg om, hva som hører sammen og hva som ikke hører sammen, og som framhever det som er viktig for respondenten letter lesingen av skjemaet
4. Tekst og grafikk som ikke er ment for respondenten eller som det ikke ligger noen mening bak, virker forstyrrende

I tillegg er noen nøkkelspørsmål vurdert på grunnlag av tre kriterier:

1. Hvor leservennlig og lett å forstå spørsmålsteksten er.
2. Hvor vanskelig eller lett oppgaven respondenten skal løse er. Spørsmål som krever at respondenten foretar sine egne avgrensninger, må beregne svaret på egenhånd eller hente fram informasjon som er vanskelig å huske er eksempel på vanskelige oppgaver.
3. Hva slags målestokk svaret skal gis i. Uvante og detaljerte målestokker gjør spørsmålene vanskeligere. Faste svaralternativ er enklere å fylle ut enn åpne svarfelt.

Jeg har også lest gjennom informasjonsbrosjyre og veiledning.

Hovedkonklusjonene er følgende:

Den første siden virker særlig kompakt. Veiledningene i spm 1 og 2 er imidlertid skrevet med ganske små bokstaver og et langt tekstfelt i spm 3 er skrevet i kursiv. Ingen av disse er lette å lese. Filterspørsmålet mellom det to tabellene i spm 3 er ikke nummerert og er klemt sammen mellom utfyllingsboksene. Det framstår derfor ikke som noe selvstendig spørsmål.

Den største designmessige svakheten på siden er likevel at de forskjellige elementene flyter sammen. Utfyllingsboksene er ikke løftet fram. Og det er ingen enhetlig bruk av skriftstiler (spørsmål og instruksjoner er vekselvis framhevet). Siden har egentlig to tema; administrative spørsmål om hvem som fyller ut og om flere enn en av beboerne har fått spørreskjema, og spørsmålet om hvem som bor i leiligheten. Men det finnes ingen slik tematisk inndeling på siden. De mest framtrepende tekstfeltene er returadressen og instruksjonen om å returnere skjema med returadressen synlig i vinduet i svarkonvolutt.

Fordi hvert spørsmål både er nummerert, skrevet med fet skrift og i en blå ramme, er det mest iøynefallende trekket på side 2 at den består av så mange som 20 spørsmål. En tematisk inndeling og ikke så iøynefallende nummerering ville dempe inntrykket av at det er så mange spørsmål på siden.

Side 2 består også av ganske mange spørsmålstyper; f.eks. både av spørsmål med åpne og faste svaralternativ, spørsmål som bare skal besvares med ett kryss og spørsmål som kan ha flere svar og en del filterspørsmål. Utformingen av spørsmålene forteller imidlertid ingenting om forskjellen mellom dem. Også på denne siden er derfor mangelen på distinksjoner den største svakheten.

Spørsmål 1

Det første spørsmålet er spesielt viktig fordi det slår an tonen i spørreskjemaet og fordi respondenter som ikke synes de kan svare på det første spørsmålet oftere vil gi opp og la være å returnere det enn de som i hvert fall har svart på noen spørsmål. I dette tilfellet har det første spørsmålet to svakheter. Det handler ikke om temaet for undersøkelsen. Ifølge veiledningen er dette et boligskjema. Men strengt tatt begynner ikke det egentlige boligskjemaet før på side 2. Videre kan det både være vanskelig å vite om andre beboere også har fått skjema og ganske komplisert å finne fram til en annens skjemanummer som eventuelt skal fylles inn i feltet som er avsatt til det. Leserne vil normalt begynne å lese fra spørsmål 1. Derfor er det ikke engang sikkert at de har oppdaget for skjemanummeret står på sitt eget skjema. Pilotundersøkelsen avslørte høyt partielt frafall og mange feilføringer på dette spørsmålet. Jeg tror også det bidro til den høye frafallsprosenten.

Spørsmål 3 er strengt tatt ikke noe spørsmål, men en tittel pluss en lang veiledning om hva man skal gjøre. Tekstene i filteroppsettet henger heller ikke sammen i naturlige setninger, men ligner mer på kolonneoverskrifter i en statistikktablell. Spørsmålet er sammensatt og vanskelig. Det skal egentlig leses linje for linje, men avkryssingsboksene danner likevel stolper. Sannsynligvis ville det blitt bedre dersom respondenten ble ført stegvis fram på den første linja og deretter fyllte ut resten av tabellen for andre familiemedlem.

Spørsmål 12 er også spesielt vanskelig fordi det forutsetter at respondentene både kjenner begrepene brutto- og nettoareal og er i stand til å beregne disse størrelsene. Resultatene fra piloten tyder på at personer som ikke har hatt takspapirer eller lignende å se på har hatt store problemer med dette. Ideelt sett burde også dette spørsmålet deles opp i flere spørsmål som førte respondenten stegvis gjennom et regnestykke som ledet til de to størrelsene som skal beregnes.

Ellers er det en gjennomgående svakhet i spørsmålene at man spør om begreper som trenger forklaringer før respondenten kan svare på spørsmålet. Noen av forklaringene finnes i veiledningen. Det framgår imidlertid ikke av spørreskjemaet hvilke spørsmål som har en veiledning. Og i ett tilfelle, i forbindelse med spm 5, er det øyensynlig tenkt at respondentene først vil se i veiledningen for å finne ut hva en bolig er og, etter å ha lest denne teksten, også vil gå tilbake til spm 1 for å få en helt presis forståelse. Jeg er redd for at de fleste ikke engang vil tenke over at begrepet kan være vanskelig.

Koblingene mellom spørsmål og veiledninger mangler altså. Men etter min mening er det ikke det viktigste problemet. Derimot tror jeg mange av forklaringene kunne vært kuttet ut dersom man i stedet for å gå veien om begreper som må forklares, brukte forklaringene til å stille mer direkte og konkrete spørsmål. Eksempel:

- I stedet for å spørre om når bygningen ble bygd (spm 6) og så forklare at vi tenker på det året den ble klar for innflytting, går det an å spørre om i hvilket år bygningen ble klar til innflytting.
- I stedet for å be respondentene liste opp antall rom over 6 m² og forklare i veiledningen at det bare gjelder oppholdsrom og soverom (spm 11), er det bedre å spørre om hvor mange oppholdsrom og soverom som er over den størrelsen.
- I stedet for å forklare at septiktank regnes som privat kloakk er det bedre å ha "Septiktank eller annen privat kloakk" som svaralternativ i spm 16.

Sannsynligvis vil de aller fleste veiledningene være overflødige dersom spørsmålene ble konkretisert på denne måten eller ble delt opp i delspørsmål som førte respondentene mer stegvis fram til den type svar vi ønsker i andre spørsmål. Greide man det i tillegg til at spørsmål og svarrubrikker ble presentert på en mer distinkt måte, ville skjemaet bli vesentlig bedre. Men sannsynligvis ville disse endringene kreve litt mer plass. Så lenge vi opererer med et 2-siders skjema, må man derfor også regne med å kutte ned på antallet spørsmål.

Jeg er temmelig sikker på at et mer lettlest skjema ville bedre datakvaliteten hos dem som svarer. Jeg tror også det kunne bedre svarprosenten, men hvor stor denne virkningen vil være er jeg mer usikker på. Resultatene fra prøveundersøkelsen tydet på at det først og fremst var manglende interesse som gjorde at folk lot være å svare. I denne sammenheng er markedsføring, å skape en positiv innstilling blant folk flest til folketellinga, og å presentere materielt på en interessevekkende måte, det viktigste. I denne sammenheng synes jeg ikke veiledningsbrosjyren som fulgte prøveundersøkelsen var særlig inspirerende. I hele den brosjyren framgår det tydelig at dette bare er en prøve. Språket er nøytralt. Først avsnitt, som er det viktigste, inneholder ingen appell. Og det er mye tekst å lese.

For å få opp svarprosenten må sannsynligvis både skjemaet, presentasjonen og purrerutinene forbedres. Jeg vil advare mot å tro at generell informasjon og tvang i form av henvisninger til statistikkloven er tilstrekkelig.

Jeg anbefaler at frafallet studeres nøyere mhp bakgrunnsopplysninger enn det som er gjort hittil, blant annet med tanke på å lage målrettede informasjonsframstøt. Den mest kritiske bakgrunnsvariabelen i spørreskjemaundersøkelser er vanligvis utdanning. Dessuten bør man vie grupper som også sjelden deltar på andre samfunnsarenaer spesiell oppmerksomhet (f.eks. eldre, innvandrere og enslige).

4.4 Evalueringsskjema

1742 evalueringsskjema ble kodet og sendt til optisk lesing. Evalueringsskjemaet inneholdt noen spørsmål som ikke har blitt berørt så langt. Vi spurte om man fylte ut spørreskjemaet og hvis ikke det var tilfalle ba vi om en kort begrunnelse.

Tabell 16. Spørsmål 1 fra evalueringsskjemaet. Frekvens. N=106.

"Fylte du ut spørreskjemaet?" (Hvis nei) "Gi en kort begrunnelse om hvorfor du ikke ønsker å delta:"	Frekvens
Gammel/syk	31
Flere skjema til samme husstand	29
Ikke interessert. Ønsker ikke å delta	18
Sendt til c/o, v/ eller institusjonsbeboere	9
Synes det var for vanskelig	8
Prinsipielle grunner. Kartlegging av privatlivet.	6
Bor midlertidig på annen adresse/studerer i utlandet.	4
Venter til hovedundersøkelsen	1

Det er verdt å merke seg at selv om vi gjorde aktive søk og fjernet alle de som bodde på adresser vi fant sannsynlig å tilhøre aldershjem og institusjoner, var likevel alder og sykdom de viktigste årsakene til at skjemaet ikke ble fylt ut. Det er langt færre som synes at skjemaet i seg selv var for vanskelig. Vi møter kanskje større utfordringer med å få eldre og syke til å fylle ut skjemaet, enn at folk gir opp fordi det er for vanskelig. Vi fikk om lag like mange negative som positive kommentarer.

Tabell 17. Spørsmål 12 fra evalueringsskjemaet. Frekvens.

"Har du andre kommentarer?" (Opptil 3 kommentarer)	Frekvens
Positiv omtale/innstilling til undersøkelsen	32
Negativ omtale/innstilling til undersøkelsen	28
Mer informasjon. Bedre veiledning	14
Hva er forskjellen på kjeller og underetasje	9
Større problemer med evalueringsskjemaet enn spørreskjemaet	7
Skjemaet bør foreligge på begge målføre	5
Bygning bygd over en periode. Hvor skal krysset stå?	4
Bør presiseres på skjemaet når det forventes mer enn ett kryss	3

Det forslaget som kom fram hyppigst var at respondentene vil ha mer informasjon og bedre veiledning. Dette er helt klart et punkt vi må arbeide videre med for å sikre god kvalitet på svarene som blir gitt. Men det er en vanskelig oppgave å lage en lettfattelig veiledning, samtidig som den skal forklare alle særtilfeller.

5 IT-arbeid

IT-arbeidet ble utført av John Erik Sjørbotten og Finn Thorkildsen. Det var følgende elementer i arbeidet:

1. Danning av utvalg og ferdigstilling av preprintingsfilene
2. Innsjekking av hovedutsendingen
3. Danning av purrefilen, purreutsending og innsjekking av purre skjema
4. Registrering, finne numerisk adresse til studenter og finne fødselsnummer på personer som er manuelt påført skjema

Arbeidet er dokumentert i flytdiagrammer som ligger på:

Q:\DOK\FOB2000\BOLIG\PROVETELL\FLOWCHART*.*

Rådatafilene fra undersøkelsen er lagt på området:

\$FOB2000/prove_bolig/arkiv/g1999/

med filene:

bolig: som har bohusholdninger som enhet
evalret: registrerte evalueringsskjema
purret: utsendingsfilen for purringen
skjemret: registrerte boligskjema
utsend: utsendingsfilen for første utsending

Filene er dokumentert i Datadok, stamme FoB2000, substamme prove_bolig.

6 Oppsummering og videre arbeid

Prøveundersøkelsen har gitt mer klarhet i spørsmålsstillingen og veiledningen, men arbeidet med utformingen av skjema og veiledning til hovedtellingen er ikke kommet i mål. Hvordan vi skal danne bohusholdning er heller ikke avklart, men også på det området har prøveundersøkelsen gitt økt innsikt.

Konklusjon fra skjemaets side 1 er at den bør omarbeides vesentlig. Spørsmål 1 om det har kommet flere skjema til samme bolig, fungerer dårlig i sin nåværende form og kommer for tidlig. Spørsmål 2 er rettet mot studenter. Her skal borteboende studenter oppgi sin semesteradresse. Spørsmålet om riktig faktisk adresse bør gjelde for hele populasjonen av kontaktpersoner. Ordlyden på spørsmål 2 må endres slik at spørsmålet vil gjelde for alle. Spørsmål 3 inviterer til å føre opp flere beboere på feil sted. Det er uklart for oppgavegiverne om personer født etter 1983 skal være med.

Prøveundersøkelsen har også vist at enkeltspørsmål fra side 2 ikke fungerer etter hensikten. Spørsmål 12 om boligens størrelse er det største problemet, men det er flere spørsmål som må bearbeides videre. Avsnitt 4.2 gir en oversikt over hvilken spørsmål det gjelder.

Teknisk sett fungerte skjemaet greit, men også her var det noen problemer. Vi hadde bestilt en grønn OCR-farge, men den viste seg å ikke droppe ut i den optiske leseren. Videre var det ujevne farger på frem- og baksida av skjemaene. Fargene på brosjyren var blasse. Brosjyren var ujevn kappet. Utsendingskonvoluttene fungerte greit. Det var for mye lim på svarkonvoluttene, slik at noen skjemaer satt klistret fast i returkonvoluttene. Vinduet i svarkonvoluttene fungerte etter hensikten. Ved hjelp av en håndscanner fikk vi lest strekkodene under innkvitteringen. Det må vurderes om vi bruker den samme løsningen i hovedtellingen. FoB-prosjektet har kjøpt inn en halvautomatisk brevåpner og får låne ytterligere en til hovedtellingen. Kapasiteten på åpning av konvoluttene er såpass stor at det ikke lenger er nødvendig å innkvittere innkomne skjema før videre bearbeiding.

Datamottak og det øvrige samarbeidet med Seksjon for dataregistrering fungerte fint. Vi må nok utvikle et opplegg for maskinell innkvittering av returposten.

Vi har foreløpig ikke arbeidet videre med utnyttelse av informasjon fra GAB. I høringen om innholdet i folke- og bolig tellingen ble vi fra flere hold advart mot å bruke GAB til å preprinte bygningsinformasjon på skjemaene (Statistisk sentralbyrå 1999a). Det er kvalitetsproblemer i registret som gjør at vi bør være varsomme med å bruke informasjon fra GAB.

Vi vil følge anbefalingen om å analysere frafallet mer inngående, særlig med hensyn til utdanningsbakgrunn til de som ikke svarte.

I statsbudsjettet for år 2000, som Stortinget har vedtatt, inngår prosjektet Oppgradering av GAB og utvidelse av adressebegrepet i GAB og DSF. Det betyr at tellingstidspunktet for folke- og bolig tellingen er flyttet til 3. november år 2001. Det gir Seksjon for folke- og bolig telling mulighet til å gjøre et mer omfattende utviklingsarbeid. Erfaringer fra prøveundersøkelsen er tatt med i virksomhetsplanen for år 2000. I VP2000 er følgende planlagt:

Skjemaarbeid

Det skal utvikles en eller flere skjema varianter til prøveundersøkelsen. Temaene for arbeidet er avklart gjennom prøveundersøkelsen i 1999. Det må velges metoder og tas hensyn til hvilke grupper i befolkningen som spesielt vil ha problemer med å fylle ut et boligskjema. Det skal utarbeides og testes flere skjema varianter ved hjelp av forskjellige teknikker. De ulike skjema variantene skal legges til rette for trykkeriet. I tillegg skal det utarbeides et helhetlig, grafisk uttrykk for skjemaene, veiledning og annet informasjonsmateriale som skal sendes ut sammen med skjemaet.

Prøveundersøkelse i år 2000

PU2000 skal være en generalprøve til hovedtellingen. Flest mulig elementer i hovedtellingen skal testes, bl.a. skjemavariantene som er utviklet vha kvalitative teknikker, skjemaet på Internett, informasjonsstrategien for innvandrere, datafangst for institusjonsbefolkningen og ny teknologi for åpning av konvolutter og scanning.

Andre oppgaver

Prøveundersøkelsen i 1999 har avdekket at det er en del problemer i datafangsten. Problemene skal vurderes og det skal utarbeides løsninger som skal utprøves i PU2000.

Det er et mål å få til en bedre avgrensning av gruppen *institusjonsbeboere* enn ved tidligere tellinger. Det krever at vi får bedre data over hvem som bor på institusjon. I 2000 vil vi utvikle et opplegg for datafangst fra institusjoner. Vi vil samtidig undersøke om det er mulig å unngå at institusjonsbeboere får tilsendt boligskjema.

Det er et mål å samle inn *faktisk adresse* for flest mulig personer. I tillegg vil vi at hver enkel oppgavegiver ajourfører preprintet liste over hvem som bor i boligen. Denne nye informasjonen som kommer inn via skjemaet må bearbeides på en effektiv måte. Det vil bli utviklet et opplegg for automatisk registrering og bearbeiding av informasjon om faktiske adresser og nye beboere som er ført opp på skjema.

Vi vil fortsatt delta i prosjektet Standarder og definisjoner i familie- og husholdningsstatistikken. I skjemaarbeidet vil vi operasjonalisere aktuelle definisjoner fra dette prosjektet. En sentral utfordringen blir å utnytte opplysninger fra skjema til å danne *bohusholdning* av familier som deler samme bolig. Boligadresseprosjektet er viktig i denne sammenheng. Eneboliger med hybler utgjør en spesiell utfordring når det gjelder danning av bohusholdning, men også når det gjelder innhenting av boliginformasjon. I samarbeid med Seksjon for bygg- og tjenestestatistikk vil vi vurdere muligheten for å utnytte informasjon fra B-delen i GAB.

Avgrensningen av *studentpopulasjonen* som ble brukt i prøveundersøkelsen i 1999 skal forbedres. Vi skal undersøke om informasjon fra lærestedene kan brukes for å plassere studenter på faktisk bosted. Et annet spørsmål er om lærestedene har informasjon om studentboliger slik at datafangst blant studenter kan forenkles.

Referanser

- Haraldsen 1999, G.: Vurdering av prøveskjemaet til FoB2000. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Hauge mfl. 1999, I.: Standard for begreper og kjennemerker knyttet til familie- og husholdningsstatistikken. *Notater 99/44*. Statistisk sentralbyrå.
- Hendriks 1998a, C.: Bakgrunnsnotat - Kjennemerker i bolig tellingen. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Hendriks 1998b, C.: FoB2000. Rapport fra seminar 18. mars 1998 om kjennemerker i bolig tellingen. *Notater 98/19*. Statistisk sentralbyrå.
- Hendriks 1999, C.: Referat fra møte i rådgivende utvalg for Folke- og bolig telling, 18. oktober 1999. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Hove mfl. 1993, S.: Datafangstprogrammet. Utredning fra et utvalg nedsatt av statistikk møtet. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Johnsen 1999a, A.K.: Referat fra møte om resultater i prøveundersøkelsen. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Johnsen 1999b, A.K.: Kvalitetstest av spørreskjema for Folke- og bolig tellingen 2000. *Notater 2000/3*). Statistisk sentralbyrå.
- Kvisla 1999, K: FOB_2000. Prøveundersøkelsen. Noen resultater og observasjoner fra andre forsøk med scanning, tolking og verifisering. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Rønning 1999, E.: Omnibusundersøkelse - mars 1999. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- Schjalm 1996, A.: Kvalitetsundersøkelsen for Folke- og bolig telling 1990. *Rapporter 96/10*. Statistisk sentralbyrå.
- Skogvoll 1992, I.: Folke- og bolig telling 1990. Dokumentasjon av kontroll- og opprettingsregler for skjema kjennemerker. *Rapporter 92/18*. Statistisk sentralbyrå.
- Statens kartverk 1999: *RiksGAB. Registreringsinstruks. Innstruks for registrering av GAB-data*. Versjon 1.1, 1. mars 1999
- Statistisk sentralbyrå 1994: Folke- og bolig telling 1990 - Evaluering. Innstilling fra et utvalg som har vurdert tellingen. *Notater 94/3*. Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå 1998: FoB2000. Folke- og bolig tellingen år 2000. Høringsnotat om innhold. *Notater 98/30*. Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå 1999a: Høring om innholdet i Folke- og bolig tellingen år 2000. Upublisert.
- Statistisk sentralbyrå 1999b: Anbudsgrunnlag. Trykking, printing og optisk lesing av skjema til bolig tellingen år 2000. EØS-tjenestekjøp, åpen anbudskonkurranse. Statistisk sentralbyrås referanse 99/25
- Thomassen 1998, A.: Forslag til endringer av Bygningstypetabellen NS 3457. Upublisert. Statistisk sentralbyrå.
- UN/Eurostat: *Recommendations for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE region*. Statistical Standards and Studies - No. 49

 Statistisk sentralbyrå <small>Statistics Norway</small>	<h2 style="margin: 0;">Boligskjema</h2> 										
<p>Først ber vi deg fylle ut opplysninger om den bygningen som din bolig ligger i</p> <p>1. Hva slags hus ligger boligen i?</p> <p>☐ Enebolig med mulighet for utleie av selvstendig hybel eller sokkelleilighet</p> <p>☐ Enebolig uten mulighet for utleie av selvstendig hybel-sokkelleilighet</p> <p>☐ Tomannsbolig</p> <p>☐ Rekkehus, og andre småhus med opptil 4 boliger i</p> <p>☐ Boligblokk (5 eller flere boliger)</p> <p>☐ Bygning for</p> <p>☐ Annen bygning.</p>	<p>Her ber vi om at du fyller ut opplysninger om din bolig</p> <p>5. Hvor mange rom på 6m² eller mer er det i boligen?</p> <p>Antall: <input type="text"/> ☐ Vet ikke</p>										
<p>2 Hvilket eie eller leie forhold er det til</p> <p>☐ Jeg/vi eier selveierbolig</p> <p>☐ Jeg/vi eier den gjennom et borettslag eller</p> <p>☐ Jeg/vi leier den privat</p> <p>☐ Jeg/vi leier kommunal</p> <p>☐ Jeg/vi leier den gjennom arbeidstakerorganisasjon)</p> <p>☐ Jeg/vi leier den på andre</p> <p>Oppgi</p> <p>☐ Vet ikke</p>	<p>6. Er det kjøkken i boligen</p> <p>☐ Ja \rightarrow er kjøkkenet 6m² eller større ☐</p> <p>\rightarrow er kjøkkenet mindre enn 6m² ☐</p> <p>☐ Nei \rightarrow Men tilgang til felleskjøkken ☐</p> <p>\rightarrow Har ikke ☐</p>										
<p>3 Når ble bygningen som din bolig ligger i</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ 1900 eller før</td> <td>☐ 1961-1970</td> </tr> <tr> <td>☐ 1901-1920</td> <td>☐ 1971-1980</td> </tr> <tr> <td>☐ 1921-1940</td> <td>☐ 1981-1990</td> </tr> <tr> <td>☐ 1941-1945</td> <td>☐ 1991-1999</td> </tr> <tr> <td>☐ 1946-1960</td> <td>☐ Vet ikke</td> </tr> </table>	☐ 1900 eller før	☐ 1961-1970	☐ 1901-1920	☐ 1971-1980	☐ 1921-1940	☐ 1981-1990	☐ 1941-1945	☐ 1991-1999	☐ 1946-1960	☐ Vet ikke	<p>7. Hva slags kloakkanlegg har</p> <p>☐ Offentlig kloakk</p> <p>☐ Privat kloakk</p> <p>☐ Ikke tilknyttet</p> <p>☐ Annet</p> <p>☐ Vet ikke</p>
☐ 1900 eller før	☐ 1961-1970										
☐ 1901-1920	☐ 1971-1980										
☐ 1921-1940	☐ 1981-1990										
☐ 1941-1945	☐ 1991-1999										
☐ 1946-1960	☐ Vet ikke										
<p>4 Hvor mange boliger er det i den bygningen du bor</p> <p><i>Regn med den boligen du selv bor</i></p> <p>☐ 1-9 Oppgi</p> <p>☐ Fler enn 9. Oppgi</p> <p>☐ Vet ikke</p>	<p>8 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?</p> <p>Hele boligen innenfor ytterveggene:</p> <p><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> m²</p> <p>☐ Vet ikke</p> <p>Delen av boligen som blir brukt til boligformål:</p> <p><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> m²</p> <p>☐ Vet ikke</p>										
<p>9. Kan en person som bruker rullestol komme inn i ved egen hjelp?</p> <p>☐ Nei Hvorfor</p> <p>☐ Vet ikke</p> <p>☐ Ja, og benytte</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>bad? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>toalett? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>et soverom? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>kjøkkenet? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p>											

4 Bor du i ...

- Enebolig
- Våningshus, kårbolig, forpakterbolig eller lignende i tilknytning til gårdsdrift
- Tomannsbolig
- Rekkehus, kjedehus eller småhus med 3 eller 4 boliger i bygningen
- Boligblokk (bygning med minst 2 etasjer og 5 eller flere boliger)
- Bygning for bofellesskap
- Annen bygning. Spesifiser

5 Hvor mange boliger er det i bygningen?

- 1 2 3 4 5
- 6 7 8 9 eller flere

6 Når ble bygningen bygd?

- Før 1900 1946-1959 1990-1994
- 1900-1918 1960-1969 1995-1999
- 1919-1939 1970-1979
- 1940-1945 1980-1989

7 Hva slags eie- eller leieforhold er det til boligen?

- Jeg/vi eier selveierbolig
- Jeg/vi eier den gjennom et borettslag, aksjeselskap eller sameie
- Jeg/vi leier den privat
- Jeg/vi leier kommunal bolig
- Jeg/vi leier den gjennom arbeidet (tjenestebolig)
- Jeg/vi leier den på andre vilkår

8 Hvor mange bad finnes det i boligen?

- 0 1 2 3 eller flere

9 Hvor mange WC finnes det i boligen?

- 0 1 2 3 eller flere

10 Er det kjøkken i boligen?

- Ja 6 m² eller større
- mindre enn 6 m²
- Nei men tilgang til et felleskjøkken
- har ikke kjøkken

11 Hvor mange rom på 6 m² eller mer er det i boligen?

- 1 2 3 4 5
- 6 7 8 9 eller flere

12 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?

a) Boligens bruttoareal (BTA)	b) Boligens boligareal (BOA)	Eksempel 153 m ²
0	0	0
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

13 Hvor stor andel av boligen er oppvarmet om vinteren?

- Opptil en fjerdedel
- Opptil tre fjerdedeler
- Opptil halvparten
- Hele boligen

14 Hvordan blir boligen varmet opp?

- Sett flere kryss ved behov
- Oljefyrt sentralvarme
 - Elektrisk sentralvarme
 - Elektriske ovner, varmekabler e.l.
 - Ovner for fast brensel
 - Ovner for flytende brensel (olje, parafin e.l.)
 - Peis
 - Fjernvarme
 - Annen oppvarmingskilde

15 Har boligen innlagt vann fra offentlig eller privat vannverk?

- Offentlig vannverk
- Privat vannverk
- Ikke innlagt vann

16 Hva slags kloakkanlegg har boligen?

- Offentlig kloakk
- Privat kloakk
- Ikke tilknyttet kloakk

17 Har boligen din flere etasjer?

- Ja, og består av flere etasjer i blokk
 - Nei
	☐ Ja	☐ Nei
↓	☐ Ja	☐ Nei
Gå til 18	☐ Ja	☐ Nei
	☐ Ja	☐ Nei
	☐ Ja	☐ Nei
	☐ Ja	☐ Nei
	☐ Ja	☐ Nei

18 Har boligen ...

- Garasje Ja Nei
- Carport Ja Nei
- Egen avmerket parkeringsplass Ja Nei
- Hage Ja Nei
- Balkong eller terrasse Ja Nei

19 Bor du i et tettsted?

- Ja → Gå til 20
- Nei, avstand til nærmeste tettsted er under 3 km
- 3 - 7,9 km
- 8 km og over

Til slutt ønsker vi å stille et spørsmål om boligen er tilgjengelig for bevegelsehemmede

20 Kan en person som bruker rullestol komme inn i boligen ved egen hjelp?

- Nei
 - Ja, og benytte
bad	☐ Ja	☐ Nei
toalett	☐ Ja	☐ Nei
et soverom	☐ Ja	☐ Nei
kjøkken	☐ Ja	☐ Nei
stue	☐ Ja	☐ Nei

4 Bor du i ...

- Enebolig
- Våningshus, kårbolig, forpakterbolig eller lignende i tilknytning til gårdsdrift
- Tomannsbolig
- Rekkehus, kjedehus eller småhus med 3 eller 4 boliger i bygningen
- Boligblokk (bygning med minst 2 etasjer og 5 eller flere boliger)
- Bygning for bofellesskap
- Annen bygning. Spesifiser

5 Hvor mange boliger er det i bygningen?

- 1 2 3 4 5
- 6 7 8 9 eller flere

6 Når ble bygningen bygd?

- Før 1900 1946-1959 1990-1994
- 1900-1918 1960-1969 1995-1999
- 1919-1939 1970-1979
- 1940-1945 1980-1989

7 Hva slags eie- eller leieforhold er det til boligen?

- Jeg/vi eier selveierbolig
- Jeg/vi eier den gjennom et borettslag, aksjeselskap eller sameie
- Jeg/vi leier den privat
- Jeg/vi leier kommunal bolig
- Jeg/vi leier den gjennom arbeidet (tjenestebolig)
- Jeg/vi leier den på andre vilkår

8 Hvor mange bad finnes det i boligen?

- 0 1 2 3 eller flere

9 Hvor mange WC finnes det i boligen?

- 0 1 2 3 eller flere

10 Er det kjøkken i boligen?

- Ja 6 m² eller større
- mindre enn 6 m²
- Nei men tilgang til et felleskjøkken
- har ikke kjøkken

11 Hvor mange rom på 6 m² eller mer er det i boligen?

- 1 2 3 4 5
- 6 7 8 9 eller flere

12 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?

- a) Boligens bruttoareal (BTA) m²
- b) Boligens boligareal (BOA) m²

13 Hvor stor andel av boligen er oppvarmet om vinteren?

- Opptil en fjerdedel Opptil halvparten
- Opptil tre fjerdedeler Hele boligen

14 Hvordan blir boligen varmet opp?

Sett flere kryss ved behov

- Oljefyrt sentralvarme Ovner for flytende brensel (olje, parafin e.l.)
- Elektrisk sentralvarme Peis
- Elektriske ovner, varmekabler e.l.
- Fjernvarme
- Ovner for fast brensel Annen oppvarmingskilde

15 Har boligen innlagt vann fra offentlig eller privat vannverk?

- Offentlig vannverk
- Privat vannverk
- Ikke innlagt vann

16 Hva slags kloakkanlegg har boligen?

- Offentlig kloakk
- Privat kloakk
- Ikke tilknyttet kloakk

17 Har boligen din flere etasjer?

- Ja, og består av kjeller
- Ja Nei
- Nei underetasje
- Ja Nei
- ↓
- første etasje
- Ja Nei
- Gå til 18
- andre etasje
- Ja Nei
- tredje etasje
- Ja Nei
- innredet loft
- Ja Nei

18 Har boligen ...

- Garasje
- Ja Nei
- Carport
- Ja Nei
- Egen avmerket parkeringsplass
- Ja Nei
- Hage
- Ja Nei
- Balkong eller terrasse
- Ja Nei

19 Bor du i et tettsted?

- Ja → Gå til 20
- Nei, avstand til nærmeste tettsted er
- under 3 km
- 3 - 7,9 km
- 8 km og over

Til slutt ønsker vi å stille et spørsmål om boligen er tilgjengelig for bevegelsehemmede

20 Kan en person som bruker rullestol komme inn i boligen ved egen hjelp?

- Nei
- Ja, og benytte
- bad
- Ja Nei
- toalett
- Ja Nei
- et soverom
- Ja Nei
- kjøkken
- Ja Nei
- stue
- Ja Nei

Send skjemaene tilbake i svarconvolutten med returadressen synlig i vinduet

Folke- og bolig telling 2000. Evaluering

Svarfrist: 5. juni

Skjemanummer:

Hva synes du om spørreskjemaet vårt?

For å kunne lage et best mulig skjema til hovedtellingen i år 2000 er det viktig å få vite hvordan du som har vært med i prøveundersøkelsen synes at spørreskjemaet fungerte. Fyll ut denne evalueringen etter at du er ferdig med spørreskjemaet, og returner begge skjemaene. Hvis du ikke ønsker å være med i undersøkelsen ber vi deg likevel om å oppgi grunnen til at du ikke ville delta, og returnere bare dette skjemaet i den vedlagte svarkonvolutten.

1. Fyllte du ut spørreskjemaet?

- Nei →
- Ja ↓

Gi en kort begrunnelse om hvorfor du ikke ønsker å delta:

2. Hvilke spørsmål synes du var vanskeligst å besvare? Du kan oppgi opptil 3 spørsmål →

3. Hvilke spørsmål synes du var lettest å besvare? Du kan oppgi opptil 3 spørsmål →

4. Hvilke spørsmål synes du var mest tidkrevende? Du kan oppgi opptil 3 spørsmål →

5. Hvor lang tid brukte du på hele spørreskjemaet? Anslå tiden: →

 timer minutter

6. Var det ord eller begreper som du synes var vanskelig å forstå?

- Ja → Oppgi hvilke
- Nei ↓

Skriv inn de ordene eller begrepene du synes var vanskelig eller dårlig forklart:

.....

.....

.....

7. Brukte du veiledningen?

- Ja → På hvilke spørsmål? →
- Nei ↓

Spørsmål/nummer

Fortsett på neste side +

+

8a. Angi på skalaen fra 0 til 5 hvor store problemer du hadde med å svare på spørsmål 3 om beboere.

Sett kryss i den boksen på skalaen som passer best

0 1 2 3 4 5

Ingen problemer Store problemer

+

Spørsmål 8b. Hvorfor svarte du ikke 0?

Gå til spm. 9

+

9a. Angi på skalaen fra 0 til 5 hvor store problemer du hadde med å svare på spørsmål 12 om boligstørrelse.

Sett kryss i den boksen på skalaen som passer best

0 1 2 3 4 5

Ingen problemer Store problemer

Spørsmål 9b. Hvorfor svarte du ikke 0?

Gå til spm. 10

+

10. Hvor sikker er du på at svaret ditt på spørsmål 12 om boligstørrelse er riktig?

Sett kryss i den boksen på skalaen som passer best

0 1 2 3 4 5

Veldig usikker Helt sikker

+

+

Dette spørsmålet skal kun besvares av studenter.

11. Hvordan mottok du dette skjemaet?

- Skjemaet ble sendt til min semesteradresse av mine foreldre
 - Skjemaet ble omadressert til min semesteradresse av Posten
 - Skjemaet ble fylt ut over telefon
 - Jeg fylte ut mens jeg var hos mine foreldre på besøk
 - Annet.
- Oppgi:

12. Har du andre kommentarer? Skriv de ned her:

Send skjemaene tilbake i svarkonvolutten med returadressen synlig i vinduet. Takk for hjelpen!

Veiledning BEBOERE

Sett kryss slik:

Ikke slik:

Har du kryssset av feil, skruer ut kryssset slik:

Bruk *blå* eller *svart* kulepenn.

Har du spørsmål,
ring vårt grønne nummer:
800 41 088
eller send e-post:
fob2000@ssb.no

1. Har det kommet flere skjema til boligen din?

I noen tilfeller har SSB sendt flere skjema til personer som deler en bolig, for eksempel samboerpar eller søsken som bor sammen. Den eldste personen som har mottatt et skjema, skal fylle ut hele skjemaet. De øvrige som har mottatt skjema, fører kun opp skjemanummeret til den eldste personen på sitt skjema, og returnerer det til SSB. Alle skjema skal sendes tilbake i hver sin returkonvolutt.

Personer som bor i en selvstendig hybel- eller sokkelleilighet, skal fylle ut skjemaet for den boligen. En selvstendig hybel- eller sokkelleilighet har egen inngang og tilgang til vann og toalett, uten å gå gjennom en annen bolig.

2. Er du student?

Alle personer vil få tilsendt skjema til den bostedsadressen de har ifølge folkeregisteret. For ugifte studenter som bor borte fra foreldrene, vil det si foreldrenes bostedsadresse. Vi ber foreldrene videresende skjemaet til studentenes semesteradresse. Du som er student skal oppgi semesteradressen din, og gi opplysninger om din bolig på studiestedet.

3. Beboere

På hvert skjema er det trykket en oversikt over de familiemedlemmene som er registrert bosatt på samme adresse. Vi har ikke tatt med familiemedlemmer som er født etter 1983. Oversikten baserer seg på opplysninger fra Det sentrale folkeregister 1. april 1999. Den eldste personen i hver familie skal fylle ut skjemaet på vegne av familien.

Om noen fra oversikten har flyttet fra boligen uten at det er registrert i folkeregisteret, eller har registrert sin flytting etter 1. april, må oversikten endres. Kryss av for de familiemedlemmene som ikke lenger bor i boligen, slik at opplysningene stemmer med situasjonen for 28. mai i år.

Den forhåndsutfylte oversikten over personer bosatt i boligen i følge folkeregisteret 1. april omfatter bare ektefeller med og uten barn og enslige foreldre. Barn er bare med på listen dersom de er født før 1984. Vi ber deg føre opp andre personer som bor fast i boligen og som er født før 1984 og ikke har fått eget skjema.

Personer som bor fast i boligen uten at de har registrert adressen som sitt bosted i folkeregisteret, må også føres opp. Det kan for eksempel gjelde samboere eller leieboere. Ta også med leieboere som har egen hybel- eller sokkelleilighet i tilknytning til boligen din.

Trenger du mer plass, kan du legge ved et eget ark. Husk å føre skjemanummeret på arket.

Veiledning BOLIG

En bygning kan bestå av én eller flere boliger. Bor du i en enebolig, så er bygning og bolig stort sett det samme. I andre tilfeller består en bygning av flere boliger, for eksempel en boligblokk, et rekkehus eller enebolig med selvstendig hybel- eller sokkelleilighet.

Bor du i en bolig som har hybel- eller sokkelleilighet, skal den også medregnes, selv om den er utleid. Bor du i en hybel- eller sokkelleilighet, skal svarene kun gjelde for den.

4. Bor du i ...

Med bygning for bofellesskap menes boliger med tjenester for eldre, studenter og barn, for eksempel trygdeboliger, aldershjem eller studenthjem.

5. Hvor mange boliger er det i bygningen?

Når du teller opp antall boliger i bygningen din, skal du regne med:

- Boligen du selv bor i.
- Selvstendig hybel- eller sokkelleilighet med egen inngang, selv om den står tom for øyeblikket.
- Bor du i blokk, skal du regne med alle boligene i alle oppgangene.

Når det gjelder definisjon av selvstendig hybel- eller sokkelleilighet, se spørsmål 1.

6. Når ble bygningen bygd?

Byggeåret er det året da bygningen var oppført og ferdig til innflytting.

For bygninger som er ombygd, skal du krysse av for det opprinnelige byggeåret, ikke det året ombyggingen skjedde.

10. Er det kjøkken i boligen?

Regn med golvplass til benker, skap og lignende.

Med felleskjøkken menes kjøkken som deles av flere separate boliger, for eksempel studentboliger, og hvor det er mulighet for å lage mat selv.

11. Hvor mange rom på 6m² eller mer er det i boligen?

Regn med: Alle oppholdsrom og soverom.

Regn ikke med: Kjøkken, gang, bad, WC, entré, hall eller rom som bare brukes som trimrom, selv om de er større enn 6m². Rom som brukes til næringsvirksomhet, for eksempel utsalg eller verksted, skal heller ikke regnes med. Private hjemmekontor som også brukes som oppholdsrom, skal derimot regnes med.

12. Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?

Brutto- og boligareal vil i de fleste tilfeller være oppgitt i boligpapirer som salgsoppgaver, takstdokumenter eller skjøter. Begge arealmål skal oppgis.

Bruttoareal er boligens totale areal, målt etter ytterveggens utside.

- Boligarealet består av alle rom til boligformål, som stue, kjøkken, soverom, vindfang, entré, vaskerom, toalett, bad, badstu, trimrom, trapperom, inklusive trapp mellom disse rommene.
- Boder, fyrrom og lignende skal ikke regnes med.

16. Hva slags kloakkanlegg har boligen?

Septiktank regnes som privat kloakk.

17. Har boligen din flere etasjer?

- Som kjeller regnes en etasje som ligger med mer enn halvparten under bakken. (Jordkjeller regnes ikke med).
- Som underetasje regnes en etasje som ligger med mer enn halvparten over bakken.

19. Hvor langt er det til nærmeste tettsted?

Tettsted vil si at det bor minst 200 personer på stedet og at avstanden mellom boligene er mindre enn 50 meter.

20. Kan en person som bruker rullestol komme inn i boligen ved egen hjelp?

For at en person som bruker rullestol skal komme inn i boligen, må inngangen til boligen i dag være trinnfri.

Boligblokker må ha installert heis. For å benytte rommene må de ligge på samme nivå, det vil si uten trinn eller trapper mellom de enkelte rommene. Dører og korridorer må være minimum 80 centimeter brede.

Personvern

Både hovedundersøkelsen og prøveundersøkelsen gjennomføres med hjemmel i statistikkloven og betingelser som er satt av Datatilsynet. Opplysningene fra prøveundersøkelsen vil kun bli brukt internt i SSB for videre utarbeidelse av spørreskjemaet. Innsendte skjema blir trygt oppbevart og vil makuleres når evalueringsperioden er over. Alle ansatte i SSB har taushetsplikt.

Tellingstidspunkt 28. mai

28. mai er tellingstidspunktet, og det er den reelle bolig- og beboersituasjonen på den datoen vi ønsker.

Svarfrist 5.juni

Fristen for å sende inn spørreskjemaet er 5. juni. Selv om du blir forhindret fra å svare innen den tiden, prøv å sende inn skjemaet så fort som mulig.

Har du spørsmål, ring gratis på vårt grønne nummer:

800 41 088

eller send e-post: fob2000@ssb.no

Vi har mer informasjon om Folke- og boligtellningene på våre nettsider:
www.ssb.no/fob2000

Statistisk sentralbyrå

Statistics Norway

Folke- og boligtelling 2000

Informasjon om
prøveundersøkelsen

Prøveundersøkelse for Folke- og boligtellingsen 2000 (Fob2000)

Statistisk sentralbyrå (SSB) skal gjennomføre folke- og boligtellingsen i november år 2000 (Fob2000). I den forbindelse skal det i år gjennomføres en prøveundersøkelse hvor et utvalg av befolkningen får tilsendt et boligskjema. Du er trukket ut for å være med i denne prøveundersøkelsen.

Vedlagt følger et boligskjema og veiledning som vi tenker å bruke i Fob2000. I tillegg til å fylle ut selve boligskjemaet, ønsker vi at du også hjelper oss ved å gi din mening om spørsmålene og veiledningen på et eget evalueringsskjema.

Gjennom prøveundersøkelsen ønsker vi å få tilbakemeldinger om boligskjemaet. På den måten kan SSB være sikre på at alle spørsmålsformuleringene er av god kvalitet og at svaralternativene har velegnede kategorier. Ved å delta i denne prøveundersøkelsen vil du få være med på å bestemme hvordan boligskjemaet som skal brukes i år 2000 skal se ut.

Det er frivillig å delta i prøveundersøkelsen, men for at vi skal få gjennomført Fob2000 med gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med.

Opplysningene som blir gitt i denne prøveundersøkelsen vil aldri bli offentliggjort eller gitt videre til andre. Svarene skal kun brukes til SSBs interne arbeid med å lage en så god Folke- og boligteiling som mulig.

Vi håper du vil delta, og takker på forhånd for innsatsen!

Med vennlig hilsen

Svein Longva

Svein Longva
Adm. dir.

Prøveundersøkelse

I forbindelse med folke- og boligtellingsen i november år 2000 skal SSB sende ut et spørreskjema til alle landets husstander, over 2.1 millioner skjema. For å kunne lage et best mulig spørreskjema til hovedundersøkelsen er det viktig å få testet spørsmålene i en prøveundersøkelse.

Det er svært viktig at skjemaet som folk mottar er lettfattelig og velegnet til å beskrive boligen man bor i. Denne prøveundersøkelsen vil brukes til å vurdere hvordan folk oppfatter skjemaet og hvordan det kan forbedres fram til hovedundersøkelsen.

Folke- og boligtellingsenes rolle i Norge

Folke- og boligtellingsene er viktige begivenheter, og har en lang tradisjon i Norge. Den første Folke- og boligteilingen ble holdt i 1769. Siden 1801 har vi hatt regelmessige tellinger, som hovedregel hvert tiende år. Fob2000 er den 21. i rekken av slike tellinger. Folke- og boligtellingsene er ikke bare oppføringer av mennesker og boliger, men samler inn et bredt spekter av informasjon. Folke- og boligtellingsene har i to hundre år vært sentrale i arbeidet med å forstå og analysere samfunnsutviklingen i Norge.

Hvorfor Fob2000?

Resultatene fra boligteilingen vil bli brukt for å gi bedre kunnskap om levekår og boligforhold i Norge. I tillegg vil SSB bruke tilgjengelige administrative opplysninger for å kunne gi viktige nøkkel tall for bl.a. sysselsetting, utdanning, yrke og inntekt. Fob2000 vil gi et enestående totalbilde av Norge ved inngangen til det nye årtusen.

Det er viktig at alle svarer på spørreskjemaet sitt!

Myndighetene trenger nøyaktige tall når de skal planlegge eldreomsorg, boligbygging, skoler, næringsvirksomhet og lignende. Fob2000 vil bl.a. gi informasjon om lokale forhold slik at kommunene lettere kan tilrettelegge og utvikle nærmiljøer. Tallene fra Fob2000 vil i tillegg være nyttige for samfunns forskningen og andre offentlige og private organ.

Fob2000 internasjonalt

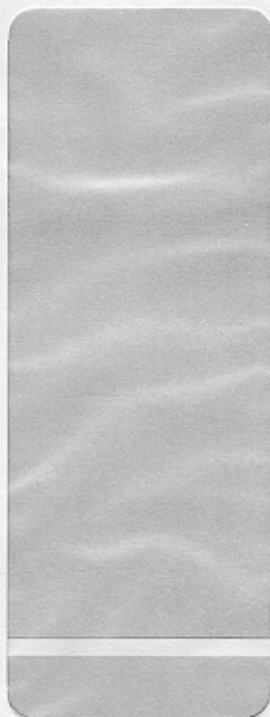
De fleste land i verden vil gjennomføre en Folke- og boligteiling rundt årtusensskiftet. Det gir mulighet for å sammenlikne data fra Norge med tilsvarende beskrivelser av andre land. For å gjøre sammenlikningen enklere har FN utarbeidet anbefalinger om innhold og gjennomføring av tellingen. Norge og de fleste andre land følger disse anbefalingene.

Kan sendes
ufriktet i Norge.
Statistisk sentralbyrå
vil betale portoen.

Svarsending

Avtale nr. 210230/20

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway
N-2225 Kongsvinger

Etersendes ikke ved varig adresse-
endring, men sendes tilbake til senderen
med opplysning om den nye adressen.

Oppdragsbeskrivelse - Konvolutter til prøveundersøkelsen

Det vises til møtet 23. april 1999 mellom Beyer-Hecos AS, Bongs AS, Fellesdata AS og Grafisk Rådgivning hvor det blant annet ble avtalt at Bongs får en printprøve av Fellesdata AS for å kunne tilpasse vinduer og trykk på konvoluttene.

Bongs AS sender en "dummy" av utsendings- og svarkonvoluttene til Fellesdata AS.

Konvoluttene skal kunne leveres printstedet 7. mai 1999.

Utsendingskonvolutt: C5 HS med venstre vindu (162x229 mm)

Papir: 80 gram hvit

Trykk: 2+0 farger

Størrelse på vinduet: 35x100 mm (avhengig av skjema, jf referatet fra møtet 23. april 1999)

Plassering av vinduet: venstre (avhengig av skjema, jf referatet fra møtet 23. april 1999)

Opplag: 10 000

Levering: I esker merket med antall og type

Beskrivelse av trykket

Øverst til venstre:

I blå (PMS 662): SSB-logo

I grønn (PMS 321): Statistisk sentralbyrå, Statistics Norway, N-2225 Kongsvinger

Øverst til høyre:

I blå (PMS 662): C-post merket og "porto betalt ved innleveringa p.p., postmerke, Norge/Noreg"

Nederst til høyre:

I blå (PMS 662): Følgende tekst "Ettersendes ikke ved varig adresseendring, men sendes til senderen med opplysninger om den nye adressen". Teksten plasseres i en blå boks,

På klaffen:

I grønn (PMS 321) returadresse: Statistisk sentralbyrå, N-2225 Kongsvinger

Svarkonvolutt: 155x214 mm, med vindu høyre plassert

Papir: 80 gram hvit

Trykk: 1+0 farger

Størrelse på vinduet: 35 x 95 mm (avhengig av skjema, jf referatet fra møtet 23. april 1999)

Plassering av vinduet: Høyre (avhengig av skjema, jf referatet fra møtet 23. april 1999)

Opplag: 10 000

Levering: I esker merket med antall og type

Beskrivelse av trykket:

Svarkonvoluttene skal være i samsvar med Postens regler for svarsendinger. Plassering av trykket går fram av skissen som ble overlevert på møtet 23. april 1999.

Øverst til høyre:

I svart, følgende tekst: "Kan sendes ufrankert i Norge Statistisk sentralbyrå vil betale portoen".

Teksten plasseres i en svart boks, sammen med en liten SSB-logo

Minst 30 mm fra toppen på konvoluttene: Svart strek, minst 2 mm tykk

Svarsending, avtale nr. 210230/20

Oppdragsbeskrivelse - Trykking av skjema, brosjyre, veiledning og evalueringsskjema

Det vises til møtet 23. april 1999 mellom Beyer-Hecos AS, Bongs AS, Fellesdata AS og Grafisk Rådgivning.

En fargekopi av korrekturen sendes Fellesdata AS.

Trykksaker skal kunne leveres printstedet 7. mai 1999.

Trykk av skjema, to varianter RA 0405-1, RA 0405-2

Papir: OCR 90 gram
Trykk: 2+2 farger, OCR farger må brukes, tørkes med UV tørk
Farger: Svart + PMS 653 (blå)
Format: A4 (11 4/6"x210mm)
Opplag: 10 000
Levering: I kartonger à 2500 stk. merket med antall og type

Trykk av rettleiding

Papir: 80 gram Laser
Trykk: 2+2 farger
Farger: Svart + PMS 653 (blå)
Format: A4 (11 4/6"x210mm)
Opplag: 10 000
Levering: I kartonger à 2500 stk. merket med antall og type

Trykk av brosjyre

Papir: 80 gram G print
Trykk: 2+2 farger
Farger: Svart + PMS 653 (blå)
Format: A4 –falses til A5
Opplag: 10 000
Levering: I kartonger merket med antall og type

Evalueringskjema

Papir: OCR 90 gram
Trykk: 2+2 farger, OCR farger må brukes, tørkes med UV tørk
Farger: Svart + PMS 653 (blå)
Format: A4 (11 4/6"x210mm)
Opplag: 10 000
Levering: I kartonger à 2500 stk. merket med antall og type

Evalueringskjema må lages på samme lest som boligskjema da det kan være fare for at tilbakesender legger dette først (ytterst) i tilbakesendingen, da må også evalueringskjema ha samme heading som boligskjema med barkode og returadresse printet på samme stedet på evalueringsskjema som på skjemane.)

Oppdragsbeskrivelse - printing og pakking

Det vises til møtet 23. april 1999 mellom Beyer-Hecos AS, Bongs AS, Fellesdata AS og Grafisk Rådgivning.

Printkorrektur leveres SSB før arbeidet igangsettes.

Forsendelsene leveres Posten 18. mai 1999.

Printing

Utvalget til prøveundersøkelsen er delt i fire delutvalg. Vi lager fire filer:

- Familiefil, skjematype RA 0405-1
- Familiefil, skjematype RA 0405-2
- Studentfil, skjematype RA 0405-1
- Studentfil, skjematype RA 0405-2

Variabelen skjematype (posisjon 002) angir hvilken skjemavariant kontaktpersonen skal ha.

Beskrivelse av utsendelsefilene

<i>Navn</i>	<i>posisjon</i>	<i>forklaring</i>
Utvalg	001-001	F = Familie S = Student
Skjematype	002-002	1 = Til skjema RA0405-1 2 = Til skjema RA0405-2
Personkode	003-003	1 = Eldste person pr skjema-ident, <i>kun</i> på familiefilene (pos.1=F) 2 = Annet familiemedlem, <i>kun</i> på familiefilene (pos.1=F) 3 = Student, <i>kun</i> på studentfilene (pos.1=S)
Skjema-ident	004-011	Pos.11 inneholder kontrollsiffer ² Skjema-ident skal også oversettes til strek-kode
Linje	012-013	01 = Kontaktperson - eldste person pr skjema-ident eller student. 02-08 = Annet familiemedlem <i>kun</i> på f familiefilene (pos.1=F)
Navn	014-038	Etternavn fornavn mellomnavn
Postadresse1	039-074	Adressenavn
Postadresse2	075-110	Tilleggsadresse
Postadresse3	111-146	Postnr poststed
Fødselsdato	147-156	åååå mm dd (eks.: 1948 12 31)

Det skal printes ett skjema for hver kontaktperson (Linje = 01) med følgende opplysninger.

I adressefeltet, utgående:

- Navn til kontaktperson, pos 014-038
- Postadresse1, pos 039-074
- Postadresse2, pos 075-110
- Postadresse3, pos 111-146

² Utregning av kontrollsiffer (8. pos i skjema-ident):

$$\text{rest} = \frac{\text{pos.7} * 2 + \text{pos.6} * 1 + \text{pos.5} * 2 + \text{pos.4} * 1 + \text{pos.3} * 2 + \text{pos.2} * 1 + \text{pos.1} * 2}{10}$$

Hvis rest = 0 : kontrollsiffer = 0,
ellers kontrollsiffer = 10 - rest

I feltet for skjemaident

- Skjemaident, pos 004-011, numerisk

I feltet for returadresse

- Returadresse: Statistisk sentralbyrå, Seksjon for folke- og bolig telling, N2226 KONGSVINGER
- Skjemaident, pos 004-011, numerisk og som strekkode med stående streker. Bruker kode 39

I den første kolonnen i rubrikk 3 på skjemaene.

- Navn (pos 014-038) til medlemmer i kontaktpersonens familie. Navnet til kontaktpersonen tas også med i familieoversikten. Ett familiemedlem for hver svarlinje.

Vi er innforstått med at Fellesdata printer en pakkekode på skjemaet.

Vi vedlegger et evalueringsskjema som skal printes med skjemaidenten (som strekkode) til kontaktpersonen og returadresse. Evalueringsskjemaet printes over samme lest som skjemaet til prøveundersøkelsen, slik at det ikke spiller noen rolle hvilket skjema som blir synlig gjennom vinduet i returkonvolutt.

Pakking

Skjema skal pakkes i utsendingskonvolutt med ett skjema i hver konvolutt. Adressatens navn og adresse skal være synlig gjennom vinduet i utsendingskonvolutt. Følgende vedlegg skal pakkes sammen med skjema:

- En brosjyre, leveres falset fra Beyer Hecos AS
- En rettleiding
- En svarkonvolutt
- Ett evalueringsskjema. Evalueringsskjemaet skal printes med en numerisk skjemaident og som en strekkode med stående streker og returadresse

Vedlegg følger senere

Prepintingsfiler på CD-rom, inkl. filbeskrivelse

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 1999/67 J. Carling: Sentraliseringstendenser i innenlandsk flytting mellom økonomiske regioner: Utviklingen 1977-1998 og forutsetninger om framskrivingsperioden 1999-2050. 39s.
- 1999/68 I. Øyangen: Inntekts- og formuesundersøkelsen 1998: Dokumentasjonsrapport. 22s.
- 1999/69 R. Eriksen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven for årene 1994, 1995 og 1996: Dokumentasjon. 19s.
- 1999/70 B.O. Lagerstrøm: Bostøtteordningen i Husbanken: Dokumentasjonsrapport. 20s.
- 1999/71 L. Wiker og E. Knutsen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for aksjeselskaper 1997: Dokumentasjon. 30s.
- 1999/72 K. Ibenholt: Framskrivning av avfall og tilhørende utslipp ved bruk av MSG6: Teknisk dokumentasjon. 45s.
- 1999/73 A. Langørger og R. Aaberge: Like kommuner. 19s.
- 1999/74 S. Kristoffersen: Aksjestatistikk 1995, 1996 og 1997: Dokumentasjon. 15s.
- 1999/75 B. Halvorsen og M.I. Hansen: Dokumentasjon av utdrag fra skattestatistikken 1974-1994 for kobling mot forbruksundersøkelsen. 38s.
- 1999/76 H.P. Dahlslett og E. Engelen: Sentrumsstatistikk for Oslo og Akershus: Et pilotprosjekt. 50s.
- 1999/77 R. Eriksen og B. Haveråen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for personlig næringsdrivende 1996: Dokumentasjon. 52s.
- 1999/78 P.M. Holt, S. Kristoffersen og V. Pedersen: Beregning av vektorer til inntekts- og formuesundersøkelsen 1997. 26s.
- 1999/79 P.M. Holt og T. Vevle: Skattestatistikk for rederier 1996 og 1997: Dokumentasjon. 26s.
- 1999/80 T. Bye, Ø. Døhl og J. Larsson: Klimagasskvoter i kraftintensive næringer. Konsekvenser for utslipp av klimagasser, produksjon og sysselsetting. Regionale konsekvenser. 11s.
- 1999/81 B. Mathisen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 1998. 39s.
- 1999/82 Ø. Kleven, E. Dalheim og D. Roll-Hansen: Innvandreres utdanning: - en pilotundersøkelse. 61s.
- 1999/83 E. Fidjestøl og I. Håland: Yrkeskatalog: Pr. desember 1999. 136s.
- 1999/84 T. Solberg: Virkning av revisjon på Avlingsstatistikk for jordbruksvekster i 1998. 24s.
- 1999/85 R. Choudhury, T. Eika og L. Haakonsen: KVARTS i praksis II: Systemer og rutiner i den daglige driften. 66s.
- 1999/86 G. Frøiland: Økonometrisk modellering av husholdningenes konsum i Norge: Demografi og formuesefferter. 55s.
- 1999/87 Y. Li: Beregning av elementær aggregater i konsumprisindeksen ved hjelp av generalisert gjennomsnitt. 41s.
- 1999/88 L. Rogstad og S.T. Vikan: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB 1999: Dokumentasjon av samsvar og avvik. 31s.
- 1999/89 E. Dalheim, J-A. S. Lie og D. Roll-Hansen: En skjemabasert komplettering av registeret over befolkningens høyeste utdanning - forprosjekt med fokus på innvandrere. 60s.
- 1999/90 K-A. Hovland og Å. Nossun: Flyreiser i konsumprisindeksen. 39s.
- 2000/1 E. Rønning: Utenlandske statsborgere og kommunestyrevalget 1999: Dokumentasjonsrapport. 34s.
- 2000/2 M. Bråthen: Personer registrert som yrkeshemmet i SOFA-søkerregisteret. 25s.